

যৌন-তত্ত্ব

ভুবনবিদিতমাসীদৃষ্টিবিহীন বিচিহ্ন,
সহ স্বরতিসহস্রৈঃ ক্রীড়তো নন্দসুনো
তদখিলমবলম্ব্য স্বাদ্দ শৃঙ্গাবকাব্যং
বচয়িতুমনসো মে সাবদাস্তু প্রসম্মা ॥

॥ উচৰ্গা ॥

যিসকলে যোন আকৰ্ষণৰ অদম্য উদ্দীপনাত মগ্ন বিচাৰিছে,
যিসকলে সেই প্ৰেৰণাৰ ফলত আজি অন্তৰৰ হিয়াভগা অসীম
বেদনা অন্তৰত লুকাই থৈ ডেই পঢ়াৰ মৰিছে, যিসকলে প্ৰণয়ৰ
আতিশয্যত অমৃত বিচাৰোঁতে হলাহল পাইছে, সেইসকলৰ প্ৰতি
অন্তৰৰ অকৃত্ৰিম সহানুভূতিৰ চিন স্বৰূপে এই পঢ়াখান
তেওঁলোকেৰ উদ্দেশ্যে উচৰ্গা কৰিলোঁ।

ন-দিপ্লী

১০।১২।১৩

শ্ৰীতৰুণবাম ফুকন

আদৰ্শ বিবাহিত জীৱন কি দৰৰ আৰু কি দৰে পাব পাৰি এই প্ৰতি তাৰেই আভাস দিবৰ চেষ্টা কৰা হৈছে। পুস্তক পঢ়ে সুশোভিত বিবাহিত জীৱন যাতে অমৃত ফলপ্ৰদায়ী হয় তাৰেই আলোচনা কৰা এই প্ৰতিৰ উদ্দেশ্য।

এই প্ৰতিৰ নানা অধ্যায়ৰ ভিতৰত আলোচনা কৰা হৈছে—

স্ত্ৰী-সঙ্গ-লিঙ্গা, বিবাহ, সহবাস, ন-ঘৈণী, ডেকা-ঘৈণী, অনঙ্গ প্ৰসঙ্গত স্ত্ৰীৰ কৰ্তব্য, বনিতাবিলাস, স্বৰ্ববাদি আচ্ছাদন, জীৱসৃষ্টি, ডেকা-ঘৈণী, জন্ম-নিৰোধ আৰু জীৱনসঞ্জিনীৰ কথা। যৌন-তত্ত্ব সম্বন্ধে জানিবলগীয়া সকলো বিষয় সহজ ভাষাত সৰলকৈ বুজোৱা প্ৰতি অসমীয়াত এয়ে প্ৰথম।

॥ পাতনি ॥

এই প্ৰতিখনি অপ্ৰাপ্তবয়স্ক ল'ৰা-ছোৱালীৰ কাৰণে নহয়। কেনেকৈ নপৰিবলগীয়াৰ হাতত পৰাৰ আশংকাত প্ৰকাশ নকৰিলে কৰ্তব্যৰ গুণী হ'ব। মিছা সোমোৱাৰ আশংকাত সত্যৰ বাট ভেটা হ'ব তাৰি প্ৰকাশ কৰিলোঁ। বিবাহে বহুতো দুঃখ আনে তাত সন্দেহ নাই, কিন্তু কৰ্তব্য শূন্য ফল-প্ৰাপ্তিৰহীন বিবাহিত জীৱনৰ দুঃখ ততোধিক।

আদৰ্শ বিবাহিত জীৱন কি দৰৰ আৰু কি দৰে পাব পাৰি এই প্ৰতি তাৰেই আভাস দিবৰ চেষ্টা কৰা হৈছে। পুস্তক পঢ়ে সুশোভিত বিবাহিত জীৱন যাতে অমৃত ফলপ্ৰদায়ী হয় তাৰেই আলোচনা কৰা এই প্ৰতিৰ উদ্দেশ্য।

ল'ৰা-ছোৱালীক ব্ৰহ্মচৰ্য্য শিক্ষা দিয়া আৰু ব্ৰহ্মচৰ্য্য অৱলম্বন কৰাৰ উপকাৰিতা সম্বন্ধে বুজোৱা প্ৰথা আমাৰ দেশত আজি কালি নাই বুলিলেই হয়; কিন্তু বয়সৰ লগে লগে কাম ভাবৰ (sex urge) উদ্ৰেক হোৱা অতি স্বাভাৱিক। ঋষি-মুনিৰ দিনতো হৈছিল, আজিও হৈছে আৰু আগলৈকো হ'ব ই সুনিশ্চিত। এই স্বাভাৱিক বৃত্তি ধ্বংস কৰা ব্ৰহ্মচৰ্য্যৰ উদ্দেশ্য নহয় আৰু কোনোকালতে নাছিল। ব্ৰহ্মচৰ্য্যৰ মূখ্য উদ্দেশ্য অকালত শক্তিক্ষয় নিৰাৰণ আৰু প্ৰজা সৃষ্টি আৰু প্ৰজা ৰক্ষাৰ অৰ্থে শক্তি সঞ্চয়। ল'ৰা-ছোৱালীৰ খোৱা-বোৱা আদি সাধাৰণ বৃত্তি-সমূহক যেনেকৈ মাক-বাপকে সৰুবেপৰা সংযত কৰাই তাত সজ গতি নিৰূপণ আৰু নিৰ্দেশ কৰি দিবৰ চেষ্টা কৰা উচিত। সেইদৰে ল'ৰা-ছোৱালীৰ যৌৱনৰ উন্মেষৰ লগে লগে কাম ভাবৰ আৰিভাৱ হওঁতেই সজ উপদেশ আৰু সদৃশ শিক্ষাৰ দ্বাৰাই

উপযুক্ত সময় নোহোৱালৈকে সেই বৃত্তি সংযত কৰাবলৈ সহায় কৰা নিতান্ত কৰ্তব্য। উপযুক্ত সময় উপস্থিত হলে দাম্পত্য জীৱনৰ সুখ সন্তোষৰ কাৰণে, পূৰ্ণ পৰিতৃপ্তিৰ কাৰণে, কি কি উপকৰণ লাগিব আৰু কি কি উপায় অৱলম্বন কৰিব লাগিব তাৰো শিক্ষাৰ বিশেষ আৱশ্যক আছে। অভিজ্ঞতা থকা সজ লোকৰপৰা বা সেই বিষয়ৰ সজ প্ৰতিৰপৰা একো সহায় নো-পোৱাৰ কাৰণে অকালত ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকে কু-লোকৰ সঙ্গত পৰি কুপথে চলি ক্ষীণ আৰু বৃগীয়া হ'ব ধৰিছে; ইয়াৰ প্ৰতি-কাৰ কৰিবলৈ লাগিব। ১২।১৩ বছৰীয়া ল'ৰা-ছোৱালীৰ কথাকে নকণ্ড ২০।২৫ বছৰীয়া ডেকা-গাভৰুৱেও জানিবলগীয়া বহুতো কথা নজনাৰ বাবে তেওঁলোকৰ বিবাহিত জীৱন দুঃখময় হোৱা দেখা আৰু শূন্য যায়।

বহুদৰ্শী আৰু ভুক্তভোগী কেজনমান বন্ধুৰ অনুৰোধত আৰু নিজৰ কৰ্তব্যবোধত এই প্ৰতিখনি লিখিলোঁ। ইয়াৰ দ্বাৰাই সমাজৰ অকণমানো উপকাৰ হোৱা দেখিলে পৰম সন্তোষ পাম আৰু এই বিষয়ে আগলৈ বহুলাই লিখিবলৈ উদগনি পোৱা হ'ব।

এই বিষয়ে অসমীয়া প্ৰতি নথকা গতিকে ভাৱ প্ৰকাশৰ কাৰণে কিছুমান সংস্কৃত আৰু বিদেশী শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছো আৰু সেই কাৰণেই সাধু ভাষাৰ প্ৰয়োগো সবহ হৈছে, ইপিনে আকৌ সহজকৈ বুজাবলৈ যাওঁতে ঠায়ে ঠায়ে গ্ৰাম্যতা দোষো বৈ গৈছে। লিখকৰ অক্ষমতালৈ চাই পাঠকসকলে এই দোষ মৰিষৰ বুলি আশা কৰিলোঁ আৰু গোহাৰি জনালোঁ।

প্ৰথম অধ্যায়

যৌন-তত্ত্ব

সমাজৰ আদি অৱস্থাত পৰ্বৰত গৃহবাসী মানুহে কামনাৰ উদ্দীপনাত সঙ্গ বিচাৰিছিল। স্ত্ৰী-পুৰুষৰ পৰস্পৰৰ প্ৰতি কামনাই জীৱ-প্ৰবাহৰ মূল প্ৰেৰণা। অৱশ্যে কামনাৰ ভিতৰত বহুতো ক্ষেত্ৰত জীৱসৃষ্টিৰ আকাঙ্ক্ষা নাথাকে। কামনাৰ চৰিতাৰ্থত জীৱসৃষ্টিৰ উদ্দেশ্য নিহিত আছে বুলি মূলতে কলে ভুল নহব। কিন্তু এই আশক্তি বা কামনা চৰিতাৰ্থ নহলে জীৱসৃষ্টি সম্ভব নহয়, গতিকে জীৱসৃষ্টিৰ মূলতে কামনাৰ দ্বাৰায় আকৃষ্ট স্ত্ৰী-পুৰুষৰ যৌন মিলন। জীৱসৃষ্টিৰ ওপৰতেই জগত নিৰ্ভৰ কৰিছে আৰু তাৰ ওপৰতেই মানৱ সমাজ অৱস্থিত। সভ্যতাৰ প্ৰতি মানুহৰ বিৰাট অভিযানৰ লগে লগে কামনাৰ বাহিৰেও প্ৰেম বুলি এটি চিত্তবৃত্তিয়ে মানুহৰ হৃদয় স্পন্দিত কৰি তাৰ পূৰ্ণ সমাধানত অন্তৰৰ প্ৰেৰণা জগায় তোলে।

কামনাৰ ভিত্তিৰ ওপৰতেই প্ৰেমৰ মহামাহিমায় মন্দিৰ খাপনা কৰি গঢ়ি তোলা হৈছে।

প্ৰেমৰ অপূৰ্ব মধুময় সঙ্গীতত জগতৰ অনন্ত যৌৱন মূৰ্খৰিত হৈ উঠে।

কবিৰ কল্পনা ৰাজ্যত প্ৰেমৰ ৰহ-বিভূষিত মণিময় সিংহাসন অক্ষয় হৈ আছে। জগত বিস্ত হৈ যাব, যদি আজি কবিসকলৰ প্ৰেমৰ উন্মাদিনী ঝঞ্কাৰ হঠাতে মৌন, স্তম্ভ হৈ যায়, জগতৰ জীৱন সাহিত্য; সাহিত্যৰ জীৱন কাব্য আৰু কাব্যৰ জীৱন প্ৰেম। যৌন আকৰ্ষণৰ বিকাশতেই প্ৰেমৰ বিকাশ আৰু যৌন মিলনৰ পূৰ্ণতাতেই প্ৰেমৰ পৰিণতি। গতিকেই যৌন মিলনকে কেন্দ্ৰ কৰিয়েই স্ত্ৰী-পুৰুষৰ কৰ্ম, চিন্তা আৰু অনুভূতিয়ে নিজৰ গভীৰতম শক্তি উপলব্ধি কৰিছে। যদিও প্ৰেমৰ সত্ত্বা কামনাৰ পৰা বেলেগে কল্পনা কৰিব পাৰি তথাপি প্ৰেমৰ উৎপত্তি আৰু লয় কামনাতেই। এনে অৱস্থাত প্ৰেমৰ বিজয়-কেতন উৰুৱাব লগে লগে কামনাৰ জয় গীতেৰে দশোদিশ মূৰ্খৰিত হৈ উঠে।

জীৱ সৃষ্টিৰ লগত কামনাৰ লগালগি সম্বন্ধ থাকিলেও জীৱ সৃষ্টিৰ কথা এৰি দিয়ো মনুষ্য জীৱনত কামনাৰ স্থানো কম নহয়।

স্ত্ৰী-পুৰুষে পৰস্পৰত কামনা কৰে সৰ্ব মন-প্ৰাণ দি। এই কামনা বাদ দিলে জীৱনৰ সৌন্দৰ্য্য, মিলনৰ মাধুৰ্য্য কিমান কমি যায় তাক সহজে অনুমান কৰিব পাৰি। যৌৱনৰ অপূৰ্ব আনন্দ-হিল্লোলত নিজকে অলেখ প্ৰকাৰে প্ৰকাশ কৰিবলৈ স্ত্ৰী-পুৰুষ উভয়ে ব্যগ্ৰ, যৌন মিলনৰ মধুৰ পৰিকল্পনাত বিভোল।

কোনো কোনো মহাপুৰুষে কামনা জয় কৰি আত্মপ্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ মানুহক শিকাইছে। মহাপুৰুষসকলৰ সেই চেষ্টা কিছু পৰিমাণে ফলৱতী হলেও মূঠতে সুফল দিয়া দেখা নাযায়। আজীৱন ব্ৰহ্মচৰ্য্য (স্ত্ৰী-পুৰুষ উভয়ৰ পৰস্পৰ সঙ্গ বৰ্জন) পালনৰ পক্ষপাতি যিকিলাক সৰু ডাঙৰ সংঘ আজিলৈকে স্থাপিত হৈছে তাৰ প্ৰায়বিলাকেই আদি স্থাপন কৰ্তাৰ মূল উদ্দেশ্যৰপৰা আঁতৰি গৈছে, আৰু বোৱাতোকেই আঁমি স্বাভাৱিক যেন দেখোঁ, কাৰণ নিজ প্ৰকৃতিৰ তীৱ শক্তিৰ বিবুদ্ধে যত্ন কৰি জয়লাভ কৰা আঁত টান। ফলত এই বিধৰ অনুষ্ঠানবিলাকে সৰ্বসাধাৰণৰ উপকাৰতকৈ অপকাৰহে কৰা দেখা যায়। এনে বিধৰ অনুষ্ঠানৰ সংখ্যা নিচেই কম, গতিকেই সেইবিলাকৰ কাৰ্য্য জীৱন প্ৰবাহৰ গতি নিৰ্দ্দেশ কৰিব নোৱাৰে। সেই বাবেই অনুষ্ঠানৰ দোষ-গুণ বহলাই বিচাৰ কৰা নহল।

কেৱল অতীত আৰু বৰ্তমানকে আলাচি ইতিহাসৰ সামৰণি মাৰিলে তাৰ আলোচনা সম্পূৰ্ণ নহব। ভবিষ্যতৰ মূৰ্খলৈ চাই বৰ্তমান সভ্য জগত আগ্ৰহ, আশঙ্কাৰে স্পন্দিত হৃদয় লৈ বহি আছে। কোনোবা যুগত মানুহে এই জগতত মনুষ্যত্বৰ পূৰ্ণ বিকাশ লাভ কৰিব, কোনোবা দিনত সৰ্বসমাজত দ্ৰাভাৱ স্থাপিত হব, কোনো ক্ষণত পৃথিবীত স্বৰ্গৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠিত হব,

ইয়াকে স্বপ্নত, ইয়াকে কল্পনাত, ইয়াৰে উদ্দীপনাত সহস্ৰ সহস্ৰ নব-নাৰীয়ে প্ৰাণ দিব লাগিছে।

ভবিষ্যতক বাদ দিলে মানুহৰ অতীত আৰু বৰ্তমান অৰ্থ-শূন্য হৈ পৰে। এই ভবিষ্যত কল্পনাই এনে এখন সমাজৰ কল্পনা কৰে যাৰ প্ৰাণীসকল হয়তো আজিও ওপজা নাই। আত্মগত মহত্ব সাধনৰ এই বিৰাট প্ৰচেষ্টা মানৱমনৰ শ্ৰেষ্ঠ অন-ভূতি। এই চেষ্টায় মানুহৰ উন্নতিৰ বাট মোকলায় আৰু বহলাই দিব, আৰু সমাজৰ ভূষ্টি আৰু পুষ্টি সাধন কৰিব।

ভবিষ্যৎ মানৱৰ সৃষ্টিকৰ্তা বৰ্তমান মানব। স্বাভাৱিক আকৰ্ষণৰ দ্বাৰা মানৱ-মানৱী দূয়োৰে - দূয়ো ওচৰ চাপিব; আনন্দৰ আহ্বানত দূয়োৰো মিলন হব, প্ৰকৃতিয়ে লগ চাই এই মিলনৰ মাজেৰে নিজ কাৰ্য সাধি জীৱ সৃষ্টি কৰে; গতিকেই আজিৰ যৌন মিলনৰ ফল কালিৰ জীৱ সৃষ্টি—ভবিষ্যত সমাজ।

জগতৰ সকলো মহিমাকে পৰাস্ত কৰি জয়লাভ কৰিছে মানৱৰ মনুষ্য সৃষ্টিৰ অপ্ৰতিহত, প্ৰকৃতিগত এই শক্তিয়ে। এই মহান, এই পৱিত্ৰ সৃষ্টি প্ৰক্ৰিয়াক প্ৰকৃষ্টভাৱে অভিনন্দিত কৰিবলৈ আমি আমাৰ ডেকা-গাভৰুক শিক্ষা দিয়া উচিত।

যৌন মিলনৰ বিষয়ে চিন্তা কৰিলে তাক তিনিভাগে ভাগ কৰি চাব লাগিব; প্ৰথমতে প্ৰেমৰ ৰাজ্যত তাৰ স্থান; দ্বিতীয়তে কামনা চৰিতাৰ্থত তাৰ সাৰ্থকতা আৰু সন্তান উৎপাদনত তাৰ মূল্য। যৌন মিলনৰ আকাঙ্ক্ষাই মনুষ্যৰ শ্ৰেষ্ঠ বিভূতি, পৱিত্ৰ আৰু মধুৰ প্ৰেমৰ জন্মদাতৃ। তাত কাৰো সন্দেহ থাকিব নোৱাৰে, প্ৰেমৰ অন-ভূতি জগতৰ এটা পৰম সত্য সম্পদ; ই জীৱনক পৱিত্ৰ, মধুৰ কৰে, আৰু জীৱনৰ পূৰ্ণতা সাধনত সৰ্ব-প্ৰকাৰে সহায় কৰে। কিন্তু যৌন-মিলনৰ ব্যাঘাত, বা ব্যতিক্ৰমত প্ৰেমৰ প্ৰফুল্ল আৰু সুগন্ধী ফুলপাহি ক্ৰমে জ'ই পৰি যোৱা দেখা যায়। যৌন মিলনৰ সম্পূৰ্ণ অযোগ্য এজন ডেকা বা গাভৰুৱে আন এজন গাভৰু বা ডেকাক ভাল পোৱা অসম্ভৱ নহয়। বিশেষ বন্ধুত্ব সূত্ৰে তেওঁলোকৰ বিবাহো হব পাৰে; কিন্তু সেই বিবাহৰ ফলত তেওঁলোকৰ প্ৰেমে সাৰ্থকতা বিচাৰি নাপাব বুলি আমাৰ বিশ্বাস, সেই বিবাহ প্ৰেমৰ অকাল সমাধি স্বৰূপ হব, তাত সন্দেহ নাই।

কামনাৰ চৰিতাৰ্থত যৌন মিলনৰ স্থান কি তাক বহলাই কোৱা অনাবশ্যিক। কামনা পৰম্পৰৰ মিলনৰ আশ্ৰয়; গতিকেই মিলনত দূয়ো পক্ষৰে অপাৰ আনন্দ। কিন্তু দূয়ো দূয়োৰো দেখে, মনে, প্ৰাণে কামনা নকৰিলে মিলনৰ আনন্দ পৰিপূৰ্ণ হব নোৱাৰে। সন্তান উৎপাদন আৰু পালন ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ মূল্য সবাতোকৈ অধিক, সন্তানে মাক আৰু বাপেকৰ মন আৰু শৰীৰ সম্পূৰ্ণৰূপে নাপালেও আংশিকভাৱে যে পায় তাত সন্দেহ নাই। বাপেক-মাকৰ প্ৰকৃতিয়ে, বোগ-ব্যাধিয়ে, অসুখ-অশান্তিয়ে সন্তানক স্পৰ্শ কৰা প্ৰায়ে দেখা যায়, গতিকেই ভবিষ্যত সমাজৰ কল্যাণ চিন্তা কৰিলে যৌন মিলনৰ বিষয়ে বিশেষ চিন্তা কৰিবয়ে লাগিব। জীৱ-সৃষ্টিৰ আদিতৈ যৌন মিলনত সন্মতি দিয়াৰ আগতে স্বামী-পত্নীৰ যোগ্যতাৰ বিচাৰ কৰা উচিত হব। দূয়োৰো শৰীৰ আৰু মনৰ সুস্থতা বিষয়ে সমাজে আৰু নিজেও, নিজৰ আৰু সমাজৰ কল্যাণৰ অৰ্থে, ভাবি চোৱা বৃদ্ধত হব। তদুপৰি যৌন মিলনৰ আনন্দ উপভোগ কৰোতে সন্তান উৎপাদন বিষয়ে (সংখ্যা আৰু স্বাস্থ্য সম্বন্ধে) উচিত দিহা নকৰিলে সন্তানৰ ওচৰত আৰু ভবিষ্যত সমাজৰ ওচৰত আত্ম নিশ্চয় দায়ী হম। এনে আৱশ্যকীয় এটা বিষয়তো সমাজৰ উদাসীনতা আৰু অজ্ঞতা দেখিলে দুখ নালাগি নোৱাৰে। ইয়াৰ ফলত ঘৰে ঘৰে দুৰ্বল, অশক্ত, বৃগীয়া, অপৰিতৃপ্ত জীৱৰ সৃষ্টি আৰু অলেখ অকৰ্মণ্য সন্তান উৎপাদন আৰু সাংঘাতিক বোগৰ বিস্তাৰ হয়। মূঠতে এই লাগতিয়াল বিষয়ে উপযুক্ত জ্ঞানৰ অভাৱত বিবাহিত জীৱনৰ আনন্দ কমি গৈছে; সমাজৰ অধোগতি বাঢ়িছে। মিছা লাজত আৰু প্ৰকাশত, অপযশৰ আশঙ্কাত, ল'ৰা-ছোৱালীৰ শিক্ষা বিষয়ে লাভ-অলাভৰ কড়া-ক্ৰান্তি হিচাব কৰোতে সমাজ মতস্থ আৰু মৌন হৈ থাকি উঠি অহা ডেকা-গাভৰুৰ বহুতো অনিষ্ট সাধন কৰিছে। এই আলোচনাৰ আৱশ্যকতা অনুভৱ কৰিছিল ঋষি-মুনিসকলে; এই বিচাৰৰ সাৰ্থকতা অনুভৱ কৰিছিল হিন্দু শাস্ত্ৰকাৰসকলে। কামসূত্ৰ আদি ঋষি-ৰচিত পুথিত এই বিষয়ে সুস্কম বিচাৰ কৰা দেখা যায়। তাৰ পিচত পতিত জাতিৰ অথবা লাজ আৰু আশঙ্কাৰ আবৰণে ঢাকি ধৰি সৌন্দৰ্য্যক কুৎসিত কৰি তুলিছে। আজিৰ দিনত আকৌ দেশে দেশে চিন্তা-

শীল লোকসকলে যৌন-তত্ত্বৰ প্ৰকৃত জ্ঞান বিস্তাৰ কৰিবলৈ ব্যগ্ৰ হৈ উঠিছে। যাতে জগতবাসীয়ে জীৱনত মিলনৰ মাধুৰ্য্য উপভোগ কৰিবও ভৱিষ্যত সমাজৰ উপকাৰ সাধন কৰিব পাৰে তাৰ পথ নিৰ্দেশৰ বিশেষ চেষ্টা চলিছে। লাজৰ আৱশ্যক মানুহক উশুখলতাৰপৰা বক্ষা কৰিবলৈ; লুকাবৰ আৱশ্যকতা অনুভৱ কৰিছিল প্ৰকাশত প্ৰলোভনৰ ভয়ত। কিন্তু আজি কু-সংস্কাৰ, কু-অভ্যাস ইমান বাঢ়িছে যে জ্ঞানৰ প্ৰবায়, নিজৰ দায়িত্ববোধৰ

দ্বাৰায় সেই লাজ কাটি কৰি আশঙ্কা আঁতৰাই সেই বিষয়ৰ আলোচনা নকৰিলে নচলা হৈছে। গতিকেই সন্তানৰ কল্যাণলৈ চায়, সমাজৰ মঞ্জলৰ কাৰণে কব লাগিব পিতায় পুত্ৰক, মাতৃয়ে কন্যাক, গুৰুৱে শিষ্যক, বন্ধুৱে বান্ধৱক—এই গুঢ়-তত্ত্বৰ কথা: ক'ব লাগিব, কব লাগিব অসংযমীৰ দৃষ্টিৰ কথা; কব লাগিব ভৱিষ্যত উন্নত মানৱৰ সৃষ্টি মাহাত্ম্যৰ কথা, দাম্পত্য জীৱনৰ অনন্ত সৌন্দৰ্য্যৰ কথা।

দ্বিতীয় অধ্যায়

আদি কথা

ল'ৰাৰ দুৰ্ঘটনা অতি প্ৰথম আৰু জানিবৰ ইচ্ছা বৰ প্ৰবল। অনুমান ঠিক হওঁকেই বা নহওঁকেই ডাঙৰে কি কৰে তালৈ চকু দি এটা অনুমান কৰি লয়। ডাঙৰৰ কথাৰ ভাৱ ভালকৈ বুজি নাপালেও কাণত পৰিয়েই থাকে; সেই কথা বা কাৰ্য্য ভালদৰে উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰিলেও তাৰ সাঁচ মনত বৈ যায়, কথা লুকাব খুজিলেও তাক জানিবৰ ইচ্ছা প্ৰবল হয়, ইত্যাদি কাৰণে ল'ৰা-ছোৱালী থকা বা পঢ়া ঘৰ বেলেগ হোৱা উচিত, ঘৰ বেলেগ কৰিব নোৱাৰিলেও কোঠালি কিছূ আঁতৰত হোৱা নিতান্ত উচিত হয়। ল'ৰা-ছোৱালী আগত থাকিলে কথাবাৰ্ত্তা কোৱা আৰু চলা-মেলা সাৱধানে কৰা উচিত। সবহভাগ চাকৰে ওমলোৱাৰ চলতে ল'ৰাক বেয়া কথা আৰু বেয়া কাৰ্য্য শিকায়, এই বিষয়ে মাক-বাপেক বিশেষ সাৱধান হোৱা উচিত। কু-অভ্যাস থকা ডাঙৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত সবু ল'ৰা-ছোৱালীক শব্দ দিয়া বা নিৰ্জ্ঞান ঠাইত উমলিবলৈ দিয়া উচিত নহয়, ল'ৰা-ছোৱালী অলপ ডাঙৰ হলেই বেলেগে শোৱাৰ দিহা কৰা উচিত, শব্দই শব্দই ধেমালি কৰোতেই সৰ্ব্বনশীয়া অভ্যাসৰ সূত্ৰপাত হয়। এই কু-অভ্যাসে কুমলীয়া বয়সৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ কিমান অনিষ্ট কৰে

তাক কৈ অন্ত কৰা টান। এই কু-অভ্যাস ছোৱালী পক্ষৰে থাকে—কেৱল ছোৱালীৰ বিয়া সোনকালে হয় বুলি সেই কাৰ্য্যৰ আৱশ্যকতা সবহ দিন নাথাকে, যদিও বিবাহৰ পিছতো উভয়পক্ষে থকা কথা আমি শুনিছোঁ। তিবোতায় তিবোতায় মৈথুনৰ ডাক্তৰী কিতাপত পোৱা যায়। তাৰপৰা উভয়পক্ষৰ মহৎ অনিষ্ট হয় বুলি ডাঠি ক'ব পাৰি। পুং মৈথুনৰ অপকাৰিতা সম্বন্ধে, বহুলায় কোৱা অনাৱশ্যক। যৌৱনৰ লগে লগে, শাৰীৰিক পূৰ্ণতাৰ আৰম্ভতেই স্পৰ্শানুভূতিৰ সুখৰ আকাঙ্ক্ষায় মনৰ আৰু কাৰ্য্যৰ পৰিৱৰ্ত্তা অজানভাৱে আক্ৰমণ কৰিবলৈ ধৰে। যুঁজি তৰ্কৰ দ্বাৰায়, সংস্কাৰ দ্বাৰায় অধ্যয়ন আৰু ব্যায়াম আদিত একান্ত মনোযোগ দি, অতি সাৱধানে এই আক্ৰমণৰপৰা আত্মৰক্ষা কৰি চলিব আৰু চলাব লাগিব; নহলে যৌৱনৰ আবেগে, ইন্দ্ৰিয় বৃত্তি চৰিতাৰ্থৰ আগ্ৰহে সকলো শিক্ষা-দীক্ষা, সকলো সজ্জ ভাৱ সকলো সঙ্কল্প অতিক্ৰম কৰাই যৌৱনৰ আতিশয্যত অমৃত বিচাৰোঁতে অন্তকাৰি গৰল উলিয়ায়।

তৃতীয় অধ্যায়

স্ত্রী-সঙ্গ লিপ্সা

স্ত্রী-সঙ্গ লিপ্সা যৌৱনৰ আৰু প্ৰবৃদ্ধৰ চিন। উপযুক্ত সময় নহয় মানে সেই ইচ্ছা দমন কৰি চলিব লাগিব। ই এটা পৰম সাধনা আৰু ইয়াৰেই নাম ব্ৰহ্মচৰ্য্য। ইচ্ছা মাত্ৰেই বিন্দুপাত নকৰি যজ্জেবে, সংযমেৰে সঞ্জয় কৰিব লাগিব। শাস্ত্ৰতো কৈছে, “মৰণং বিন্দুপাতেন, জীৱনং বিন্দু ধাৰণাৎ” অৰ্থাৎ বিন্দুপাতেই মৰণ আৰু বিন্দু ধাৰণেই জীৱন।

স্ত্রী-সঙ্গ লিপ্সাৰ দ্বিতীয় অধ্যায় হৈছে সহযোগ। কলেজত পঢ়া অৱস্থাত স্ত্রী-সঙ্গ পালেও সহবাসত সন্নিবিধা প্ৰায়েই নাপায়, ডেকা ল'ৰা ঘৰত থাকিলে গাভৰু চাকৰণী বখা অবিধি। আহোতে যাওঁতে, ইচ্ছায় বা অনিচ্ছায় কৰা লয়লাস চাই ডেকাৰ মন চঞ্চল হোৱা স্বাভাৱিক আৰু সন্নিবিধা পালে প্ৰেমাভিনয় কৰাও নিতান্ত সম্ভৱ। ঘৰুৱা প্ৰলোভনৰপৰা মাক-বাপেকৰ তীক্ষ্ণ দৃষ্টিয়ে বন্ধ কৰিলে নিতান্ত কু-সঙ্গত নপৰিলে অলপ বয়সৰ ল'ৰায় ব্যৱসায়ী তিবোতাৰ লগত সঙ্গতি কৰিবলৈ সাহ নাপায়। তিবোতা নাপাই স্কুল-কলেজত পঢ়া কোনো কোনো ল'ৰাই পুংমৈথুন কৰা বহুতো শূনা যায়। তাৰ পৰিণাম যে কি ভয়াবহ তাক জানিলে আৰু উপলক্ষ কৰিলে তেনে কাৰ্য্য সহজে নকৰিলেহেতেন, ডাঙৰ লৰাৰ লগত দেখিবলৈ ধুনীয়া সবু-ল'ৰাৰ বন্ধুত্ব দেখিলে বাপেক-মাক আৰু স্কুলৰ কৰ্তৃপক্ষয় সান্নিধ্য কৰি দিয়া উচিত হব। বিয়া কৰোৱা, ল'ৰা-ছোৱালী হোৱা প্ৰবৃদ্ধেও সেই দোষত দোষী হোৱা যায়, আৰু আদালতত প্ৰমাণিত হৈছে। তেনেকুৱা প্ৰবৃদ্ধি থকাৰ অন্তিম গম পালেই লৰাক সান্নিধ্যৰে সেই সঙ্গৰ-পৰা আঁতৰাই ৰাখিবলৈ প্ৰয়ত কৰা অতি যুগুত হব। হস্ত-মৈথুনত অতিবিক্ত ঘৰ্ষণৰ ফলত কোমলাঙ্গৰ স্পৰ্শানুভূতি ক্ৰমে কমি যায় আৰু অতিবিক্ত অঙ্গ চালনত প্ৰবৃদ্ধাঙ্গৰ স্নায়ু শিথিল হয় আৰু পৰিণামত নানা প্ৰকাৰৰ দুৰ্বাৰোগ্য ব্যাধি জন্মে।

বীৰ্য্য সঞ্জয় কৰি, পুষ্টি কৰি উৰ্দ্ধমুখী কৰি সন্নিবিধা শৰীৰৰ পুষ্টি সাধন নহয়। তেজ, মনস, হৃদয়, মূৰ্দ্ধা, সৰু সকলোৰে সৰ্ব্বপ্ৰধান উপাদান এই বীৰ্য্যয়ে। সেই উৰ্দ্ধমুখী শক্তি আনে, মেধাৱন্ত কৰে, সেয়েই প্ৰবৃদ্ধৰ প্ৰবৃদ্ধি। সেই বীৰ্য্যৰ পৰিপুষ্টি সাধনৰ পুৰ্ব্বে পৰা সঞ্জালন আৰম্ভ হলে পৰিমাণ কমে আৰু ক্ৰমে পনীয়া হৈ শেষত দূষিত হয় আৰু ভয়ানক বোগৰ সৃষ্টি কৰে। বীৰ্য্য অধোগামি হলে শৰীৰত প্ৰৱেশ নোহোৱা গতিকৈ শৰীৰ ক্ষীণ আৰু দুৰ্বল হয়, দৃষ্টি শক্তি কমে, স্মৰণ শক্তি বহিত হয়, সহবাসত অক্ষম হয়। অস্বাভাৱিক আৰু অতিবিক্ত সঞ্জালনেই যক্ষ্মা আদি ভয়ঙ্কৰ বোগৰ প্ৰধান কাৰণ আৰু আন আন জঘন্য বোগৰো মূল হেতু। সবুতে হস্তমৈথুন, পুংমৈথুন কৰা ডেকাৰ বিবাহিত জীৱন কি বিষময় তাক ভাবিলে গা শিয়াৰি উঠে। বালাসুলভ কু-অভ্যাসে এবাৰ ভালদৰে পালে তাক বহু চেষ্টা কৰিও এৰা টান হয়; সেই গুণেই আদিবেপৰা সান্নিধ্য হোৱা আৰু আনেও সান্নিধ্য কৰাই দিয়া উচিত।

হস্তমৈথুনত অঙ্গ শিথিল আৰু বীৰ্য্যৰ পৰিমাণ কমে উত্তেজনাৰ অভাৱ হয় আৰু পৰিণামত পুং সহবাস নঘটে আৰু কোনোমতে কাৰ্য্য সমাধা হলেও স্পৰ্শানুভূতিৰ অভাৱত কোনো পক্ষই সুখ নাপায়। ধাৰণশক্তি কমাৰ কাৰণে অতি অলপ অঙ্গ চালনাতেই কাৰ্য্য সমাধা হয়। কেতিয়াবা উদ্বেগ পৰ্বতেই, দৰ্শন বা স্পৰ্শন মাত্ৰেই কাৰ্য্যৰ পৰিসমাপ্ত হয়। অক্ষমতাৰ লাজত পুনৰ চেষ্টা কৰিবৰ প্ৰবৃদ্ধি নাথাকে। স্বপ্নদোষ হৈ ৰাতি শক্তিৰ হ্রাস হোৱাই স্ত্রী সহবাসত আগ্ৰহশূন্য হয়, লোভ সমৰ্থৰ নোৱাৰি চেষ্টা কৰিলেও শীঘ্ৰে শান্ত হৈ পৰে; এনে অৱস্থাত উভয় পক্ষৰ আদৰ সোহাগ, সাদৰ সম্ভাষণ সকলো মিছা হৈ যায়। স্ত্রীপক্ষে উত্তেজিত হোৱাৰ পুৰ্ব্বেই বা উত্তেজিত হৈ পৰিতৃপ্তৰ আগতে প্ৰণয় কাৰ্য্যৰ ওৰ পৰিলে বিফল মনোবথ স্ত্রীৰ ক্ষেত

মাত্ৰ সাৰ হয় আৰু ফলত সহবাসত বিবাগ জন্মে, নহলে অবৈধ উপায়ে তুমি সাধন কৰে। তেনে অৱস্থাত স্ত্ৰী প্ৰায়ে কথ্যা হয় আৰু কেনেকৈ ক্ষীণ বীৰ্য গৰ্ভস্থ হলেও হীনাঙ্গ ক্ষীণাঙ্গ বৃগীয়া ল'ৰা-ছোৱালী হৈ বাপেক-মাকৰ জীৱন বিষময় কৰি তোলে। আন সকলো কথা বাদ দিও বিবাহিত জীৱনৰ অতুল আৰু অশেষ আনন্দ উপভোগ কৰিব খুজিলেও বিয়া নোহোৱা পৰ্য্যন্ত ব্ৰহ্মচৰ্য পালন কৰিবলৈ লাগিব।

এই প্ৰসঙ্গতে মহাকাবি কালিদাসৰ “শৃঙ্গাৰ তিলকম্” কিতাপৰপৰা দুটি শ্লোক উদ্ধৃত কৰি দিলো :

কস্তূৰী বৰপত্ৰভগ্নিকৰো
ব্ৰহ্মো ন গন্ডস্থলে,
নো লোপ্তং সখি চন্দনং স্তনতটে
ধোতং ন নেদ্রাজনম।
বাগো ন সংখলিতস্তবোধৰ পদুটে
তাম্বুল সংবাৰ্দ্ধিতঃ
কিং বৃষ্টাসি গজেন্দ্র গমনে
কিংবা শিশুস্মেত পতিঃ ॥

স্বামী গৃহৰপৰা ওলাই অহা ন ঘৈণীক লগ পাই সখী য়েকে তেওঁক শূধিলে, “সখি! তোমাৰ স্বামীৰ সম্ভাগ বৰ্দ্ধনৰ কাৰণে গন্ডস্থলত যি কস্তূৰী লেপন কৰিছিল সি য়ো দেখোন মাৰ যোৱা নাই। স্তনমন্ডলত যি চন্দন ঘৰিছিল সি য়ো দেখোন লুপ্ত হোৱা নাই, চকুৰ অঞ্জনা ধুই-মাছি যোৱা নাই ; তোমাৰ মূখৰ তাম্বুলবাগ- যেনে তেনেই আছে; হে গজেন্দ্র গমনে! তেন্তে কোৱাচোন প্ৰিয়তমে, তুমি অভিমান কৰিছিল- নেকি? নহলে তোমাৰ প্ৰেমাঙ্গুদ নিশ্চয়ই কাম-কলা অনাভিঞ্জ অঞ্জলা ল'ৰা মানুহ।”

সখীৰ উত্তৰত তেওঁ কলে,

“নো বৃষ্টা বতিমন্দিবে প্ৰিয়তমে,
বালো ন মে বল্লভঃ।”

অৰ্থাৎ “হে প্ৰিয়তমে, বতি মন্দিৰত মোৰ প্ৰাণবল্লভৰ ওপৰত অভিমানো কৰা নাই আৰু তেওঁ অঞ্জলা ল'ৰাও নহয়।”

“মাং দৃষ্টৱা নব যৌৱনাং সচকিতাং
কন্দৰ্পদৰ্পাপহাং
মুস্তো দৈত্য গুব্ধঃ প্ৰিয়েন সহসা
নগপ্ৰসঙ্গঃ কুতঃ ॥”

“কিন্তু মোৰ প্ৰাণবল্লভে সচকিতা নৱযৌৱনসম্পন্ন, কন্দৰ্পবো দৰ্প অপহৰণসক্ষমা মোক দেখিয়েই তেওঁৰ দৈত্য গুব্ধ (শুক্ৰ) মূক্ত হল। গতিকেই প্ৰণয় বৰণৰ প্ৰসাদ যেনে তেনেই বল। অপৰিণামদৰ্শী ইন্দ্ৰিয়পৰায়ণ বহুতো ডেকাৰ এই দুৰৱস্থা হোৱা শূনা যায়। তেওঁলোকৰ প্ৰতি কালিদাসৰ উপদেশ বচন দুৰ্ফাৰ্কে তুলি দিলো :

“অল্পসাহেতোবৰ্হ হাতুমিচ্ছন
বিচাৰ মূঢ়ঃ প্ৰতিভাসি মে ভ্ৰম্ ॥”

“অলপৰ কাৰণে বহু হেৰুৱা দেখি বিচাৰ মূঢ় বুলি মনে ধৰে। ক্ষণিক চৰ্ম ঘৰ্ষণ সুখৰ কাৰণে স্ত্ৰী সহবাসৰ অক্ষয় আনন্দৰপৰা বঞ্চিত হোৱা মূঢ়বেই কাৰ্য্য।” শেষত ডাক্তৰ- কবিৰাজ হাকিমো উদ্ধাৰ কৰিব নোৱাৰিব। সেই দেখিয়েই শাস্ত্ৰকাৰে কৈছে :

“যাবৎ স্বস্থমিদং শৰীৰমখিলম্,
যাবজ্জৰা দুৰতো।
যাবচ্চৈন্দ্ৰিয় শক্তিৰ প্ৰতিহতা,
যাবৎ ক্ষয়ো নায়ুসঃ।
আত্ম শ্ৰেয়সি তাবদেব বিদুযা
কাৰ্য্য প্ৰযন্তো মহান্।
উন্দীপ্তে ভবনে চ কপথননে
প্ৰত্যাধ্যমঃ কীদৃশঃ ॥

যেতিয়ালৈকে আয়ু ক্ষয় নহয় তেতিয়ালৈকে বৃদ্ধমান লোকে শৰীৰ আৰু মনৰ কল্যাণ সাধনত বিশেষ যত্নৱান হয়। কাৰণ, জুই লাগিলে নাদ খনাব চেপ্টা কৰা মিছা। ভাল পুৰি পঢ়া, সংসঙ্গ লোৱা, খেলা, ব্যায়াম, মৃগয়া আদিৰ দ্বাৰাই শৰীৰ সুস্থ আৰু সবল কৰিবৰ চেপ্টা কৰাই এইবিলাক কুসঙ্গ আৰু কু-অভ্যাসৰপৰা বন্ধা পোৱাৰ হেতু। এইবিলাকলৈ ল'ৰাৰ যাতে ধাউতি হয় সেই বিষয়ে স্কুলত কৰ্তৃপক্ষই আৰু পিতৃ- মাতৃয়ে বিশেষ যত্ন কৰা উচিত। পিতৃ-মাতৃৰ আৰু ভাই-ভনীৰ সঙ্গতো বাতে আনন্দ পায় এনেদৰে চলিবলৈ শিকোৱা উচিত। স্কুলত দিয়েই কৰ্তৃব্যৰ ওৰ পৰিল এনে ভাৱ অয়ুগুত হব।

চতুৰ্থ অধ্যায়

বিবাহ, সহবাস আৰু ন-শৈলী

আমাৰ দেশত বিয়া নকৰোৱা মানুহৰ সংখ্যা নিচেই কম। বাপেক-মাকৰ প্ৰধান কাৰ্য ল'ৰা-ছোৱালীৰ বিয়া দিয়া। অতি সাধাৰণ আৰু হীন অৱস্থাৰ মানুহেও ধাৰ-ঋণ কৰি বিয়া কৰোৱা উচিত বুলি ভাবে। কিন্তু স্ত্ৰী-পুৰুষৰ আচল কণ্ঠৰ পত্নীৰ নাম কিনাতকৈ ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম স্বামীক সহায় কৰি ধৰ্ম্ম-পত্নী হব পৰা কিমান সৌভাগ্যৰ কথা তাক গমি নাচায়।

সাধাৰণতঃ ছোৱালী শান্তি হোৱাৰ অলপ পিছতেই স্বামী-গৃহ পায়হি আৰু পোৱাৰেপৰা সহবাস আৰম্ভ হয়। স্বামী-গৃহ পাওঁতে প্ৰায়ে ছোৱালীৰ বয়স ১৪।১৫ বছৰ বোঁছ নহয়। কোনো কোনো দেশত শান্তি নোহোৱা ছোৱালীকো স্বামীৰ শয্যাভাগিনী কৰা শূনা যায়। ইয়ে বিশেষ অযুগুত কথা ইয়াক বহলাই নকলেও হয়, কিন্তু সেই বিষয়ে দুঃখ নকলেও নহয় বুলি কলোঁ। শান্তি নোহোৱাকৈ ছোৱালীক গাভৰু বুলিব নোৱাৰি আৰু সেই বয়সত কোনোমতেই সহবাসবিধি দিব নোৱাৰি। পশু-পক্ষী আদি জন্তুৱেও উপযুক্ত বয়স নহলে অপ্ৰাপ্ত বয়স্কৰ লগত সঙ্গম নকৰে। ঘ্ৰাণ, স্পৰ্শাদিৰ দ্বাৰাই উপযুক্ত হোৱা চিন পালেহে সঙ্গম কৰে। পশু-পক্ষীৰ ভিতৰত অপ্ৰাপ্ত বয়স্কৰ ওপৰত বলপ্ৰয়োগ কৰা দেখা নাযায়। কিন্তু জীৱ-শ্ৰেষ্ঠ জ্ঞানী মানুহৰ বিবন্ধে সেই অভিযোগ শূনা নাশয় বুলি কব নোৱাৰি। প্ৰকৃতিৰ নিয়মৰ বিবন্ধে অৰৈখ আচৰণত পশুতকৈয়ো মানুহেই বোঁছ অপৰাধী।

শান্তি নোহোৱালৈকে স্ত্ৰী অঙ্গৰ পূৰ্ণতা নহয়; তেতিয়া দ্বাৰ পাতল আৰবণেৰে বন্ধ থাকে। উপযুক্ত বয়সত পূৰ্ণতা হলে সৰ্বাঙ্গৰ পূৰ্ণতাৰ লগে লগে দ্বাৰ প্ৰশস্ত হয়। সহযোগত আৰবণৰ ভেদ সহজ হয়, আৰু ক্ষতাদি হোৱাৰ সম্ভাৱনা নাথাকে। নাৰালিকা অৱস্থাত স্বামীৰ সঙ্গ পালে আৰু নিশঙ্ক মনে মিলিব পাৰিলে সংযম আৰু বাধা অতিক্ৰম কৰাৰ আশংকা বাঢ়ি যায়। উত্তেজনাৰ দুৰ্ঘটনাৰ সম্ভাৱনাও সৰহ হয়। শান্তি হলেও অলপ বয়সৰ ছোৱালী-শৈলীৰ সঙ্কেচ হোৱাই স্বাভা-

ৱিক। স্বামী সোহাগত আন্তৰিক ইচ্ছা বন্ধে স্বামীক সহায় কৰি হোঁচ ধৰি ভাব প্ৰকাশত বা প্ৰতিশ্ৰুতি কৰা কৰি তেনে অৱস্থাত প্ৰীতিপূৰ্ণ প্ৰেমালিপনাত কৰিব লাগিব। তাকে সাৱধানে ভঙাই ভুলি অৱস্থা কৰাই নচলিলে স্ত্ৰীপক্ষে ক্ষতাদিৰ অনিষ্টৰ আশংকা হ'ব কিবা অনিষ্ট ঘটিলেও প্ৰকাশ নোপোৱাত প্ৰায়ে তেওঁৰই ধৰ্ম্ম নপৰে। শেষত কিন্তু সেইয়েই মহা অশান্তিৰ কাৰণ হয়। ইয়াৰ কাৰণেই শান্তি হলেও কিছুদিন পিছতহে স্বামী সঙ্গৰ সন্মতি দিয়া উচিত। মূঠতে ১৪।১৫ বছৰৰ আগতে ছোৱালীৰ বিয়া দিয়া নিতান্ত অবিধি বুলি ডাঠি কব পাৰি। আসামত ব্ৰাহ্মণেৰে জনে শান্তি হোৱাৰ আগতে বিয়া প্ৰায়ে নিদিয়ৈ; ব্ৰাহ্মণৰ ছোৱালী বিয়াৰ পিছত শান্তি নোহোৱালৈকে স্বামী সন্দৰ্শন নিষেধ। ইও মন্দৰ ভাল; কাৰণ আন আন দেশত এই বিবাহ বিধিৰ বিশেষ ব্যাভিচাৰ দেখা যায়। শিক্ষিত ডেকা ল'ৰাই অকুমাৰী ছোৱালী বিয়া নকৰাও বুলি দৃঢ়প্ৰতিজ্ঞ হোৱা উচিত। ভবিষ্যতৰ কাপোৰ অলপ আঁতৰি গলেই যি লাজতে বন্ধা পৰে, গাৰ কাপোৰ অলপ আঁতৰি গলে যি আত্মীয় স্বজনৰ আগতে লাজতে অধোমুখী হয়, এনেকুৱা যৌৱন-প্ৰভাৱ শূন্য ছোৱালী-শৈলীৰ লগত বিশেষ সংযত হৈ চলিব লাগিব। কাম-কলা কুশলা প্ৰৌঢ় স্ত্ৰীয়েও স্বইচ্ছায় সহযোগ সহজ কৰি নিদিলে সহবাসৰ আনন্দ নাপায় আৰু সেই সহজ সহযোগৰ অভাৱত স্ত্ৰী-অঙ্গৰ আৰু কুক্ষিৰো অনিষ্ট ঘটে; এই কথা বন্ধ-বান্ধবী আৰু ডাক্তাৰৰ-পৰাও শূনা গৈছে। এইবিলাক সৰু-সৰু কাৰণেই বিষম ব্যাধিৰ সঞ্চার হৈ জীৱন বিষময় হয়। শান্তি হোৱাৰ দুবছৰমান পিছতহে স্বামী সহবাস হবলৈ দিয়া উচিত। চিঠি-পত্ৰ লেখি আৰু সন্নিবিধামতে এখন্তেক দেখা কৰি চিনা পৰিচয় হলে লাজে ভাগে আৰু বন্ধুভাৱে সঙ্কেচো আঁতৰায়। উপযুক্ত সময়ত স্বামী দৰ্শন পালে আগহেৰে নিঃসঙ্কেচে আত্মসমৰ্পণ কৰা সহজ হয়—প্ৰণয় মধুময় হয়। প্ৰথম দৰ্শনেই আত্মসমৰ্পণ

নকৰা কাৰণে বহুতো স্বামীৰ ক্ষোভ হোৱা শূনা যায় আৰু, দুদিনমান সেই সন্মুখত থাকিলে স্ত্ৰী-সঙ্গত আগ্ৰহশূন্য হয়। অন্তৰত আত্মসমৰ্পণৰ একান্ত ইচ্ছা থাকিলেও লাজে হেঁচি ধৰি কৃত্ৰিম আত্মবন্ধৰ চেষ্টা কৰাত তাকেই উপেক্ষা বুলি ধৰি লৈ ক্ষোভ কৰা অনায়াস হব। এই কণিক আৰু অলিক আত্মবন্ধৰ প্ৰচেষ্টা কামকলাৰ অপগাঁত।

"প্ৰেমালাপৈপ্ৰিয় বিতৰণৈঃ প্ৰীগতা

লিঙ্গনাট্যৈঃ

মন্দা ক্ৰান্তা তদনু নিয়তম

বস্যাভ্যামেতিবালাঃ।"

অৰ্থাৎ, "প্ৰেমালাপ, প্ৰিয়বস্তু দান, প্ৰণয়পূৰ্ণ আলিঙ্গনৰ দ্বাৰায় বুকুত সাৰটি লৈ বালিকাৰ্দ্ধক বশ কৰিব লাগিব।"

পঞ্চম অধ্যায়

ডেকা-ঈশনী

এই গ'ল ছোৱালী-ঈশনীৰ কথা। এই প্ৰসঙ্গতে ডেকা-ঈশনীৰ বিষয়েও দুঘৰ নকৈ নোৱাৰিলো।

স্বামীক দেৱতা বুলি ভবা স্ত্ৰী হিন্দু সমাজত আজিও পোৱা যায়। কিন্তু পাৰিবাৰিক কল্যাণৰ অৰ্থে স্বামীৰ উপদেশমতে চলা আৰু স্বামীৰ সন্তোষৰ অৰ্থে তেওঁৰ মন যোগাই চলা ছোৱালী গাভৰু, আদহীয়া বা বঢ়ী-ঈশনীৰ সংখ্যা তিমান নোলাব। স্বামীক ভক্তি কৰিব লাগে, স্বামীৰ আগত সম্ভ্ৰমে চলিব লাগে, এই কথা ছোৱালী-ঈশনীক মাক-বাপেকে, আত্মীয়-স্বজনে বজাই কয়। কিন্তু প্ৰণয়প্ৰসঙ্গত নিঃসন্মুখে যোগ দি স্বামীৰ ইচ্ছা অনুসৰি তেওঁৰ সন্তোষ বিধান কৰা পত্নীৰ প্ৰধান কৰ্তব্য বুলি বজাই কোৱা নিলাজ কথা বুলি সাধাৰণতঃ ভাবে। ছোৱালী-ঈশনীৰ লাজ একেবাৰেই ভাঙিলে স্বামী যে গৰু এই কথা পাহৰিব, এই আশঙ্কাতেই সেই কথা নুলায়গৈ। অতিৰিক্ত বিবয় আলোচনাৰ খবৰিয়াল কৰি স্বামীক বেজাৰ নকৰা বঢ়ী-ঈশনীৰ সংখ্যাও কম ওলাব। স্বামীৰ পূজাত তুষ্ট ডেকা-ঈশনীৰ লাস-বিলাসৰ অন্ত নাই, কিন্তু সেই লাস-বিলাস স্বামীৰ মন হৰণৰ কাৰণে কমেই কৰে। পিন্ধি-উৰি ওলালেই জানিব লাগিব বিয়া কি সভালৈ যাব ওলাইছে। যাওঁতে চকামকাকৈ দেখিলেও দেখিব পাৰে; কিন্তু আহি পালেই সাজ-পাৰ এবাই নিয়ম। শোৱা ঘৰত ৰাজে ডেকা ঈশনীৰ লগত অকলশৰে দেখা-শূনা কৰা, কথা-শাৰ্তী পতা সাধাৰণ গৃহস্থৰ ঘৰত নাই বুলিলেই হয়। বহু পৰিয়াল থকা ঘৰত শোৱা ঘৰৰ দুৱাৰ-ঘৰ মাৰি নোসোমো-

ৱাকৈ ঈশনীৰ লগত ৰং-ধেমালিকৈ কথা-বাৰ্তী পতাৰ সুযোগ প্ৰায় গৃহস্থৰে নাই; অথচ দিনৰ ভাগত দুৱাৰ মাৰি শোৱা ঘৰত দুয়ো থকা অশোভন বুলি ভাবে। শূই উঠাৰেপৰা দুপৰীয়া খাবৰ সময়লৈকে ঈশনী বন্ধা-বঢ়া আদি গৃহকাৰ্য্যতেই থাকে; স্বামীও নিজ কাৰ্য্যত ব্যস্ত থাকে; খাবৰ সময়ত লবালাৰিকৈ দুগৰাহ মূখত দি অফিচ, কাচাৰিলৈ যাব পাৰিলেই বন্ধা পৰে। খোৱাৰ সময়ত ডেকা-ঈশনী স্বামীৰ আগত থকা নিয়ম নহয়। কামৰপৰা আহি জা-জলপান অলপ খায়েই ফুৰিবলৈ যোৱা হয়। ফুৰি আহি হয় নিজ ঘৰত নহয় পৰৰ ঘৰত মেলপতা বা খেল খেলোৱাকে সাধাৰণতঃ দেখা যায়। অনুৰ্ধিবলৈ ধামৰ হ'ল সংবাদ পালেহে উঠিব হয়, কেতিয়াবা আকৌ বান্ধি-বাটুৰৈ থাকিলেও আহিবৰেই নহয়। ঈশনীয়ে সকলোকে দি ধৈ নিজে খাই আহোতে পলম হয়। সকলো শেষ কৰি শোৱাঘৰ সোমাই মানে দুখে-ভাগৰে টোপনিয়ে হেঁচি ধৰে, এনে অৱস্থাত প্ৰেমালাপ বা প্ৰণয় প্ৰসঙ্গৰ দীৰ্ঘাভিনয় কৰাৰ আগ্ৰহ নাথাকে; কোনো প্ৰকাৰে কাৰ্য্য সমাধা হলেই বন্ধা পৰে। গতিকেই স্বামীৰ সঙ্গ বিশেষকৈ পোৱাই নহয়। ভাত খোৱাৰ পিছতে সহবাস নিতান্ত অবিধি। উপস্থাপিত সহবাস বিধিত শৰীৰৰ ভৰি সবহ পৰিমাণে সহধৰ্ম্মীণীৰ গাত পৰে; খোৱাৰ পিছতে সেই ভাৰ পৰিলে দুয়োপক্ষে অনিষ্টৰ আশঙ্কা হয় আৰু তৃপ্তও নহয়। নিজ নিজ সন্নিবেশমতে সহবাসৰ এখন্তেক সময় উলিয়াব লাগিব, কিন্তু খোৱাৰ পিছতেই সহবাস বজ্জৰনৰ দৃঢ় সঙ্কল্প

কৰা উচিত। এই বিষয়ে এজন যৌন-তত্ত্ববিদ পশ্চিমে এইদৰে কৈছে :

“Sexual intercourse should never under any circumstances be indulged when either party is in a state of great mental excitement or depression, or when in a condition of great bodily fatigue, nor soon after a full meal, nor when the mind is intensely preoccupied ; but always when the whole system is in its best condition and most free from any disturbing influence.”

অৰ্থাৎ দম্পতীৰ ভিতৰত এজনৰ মানসিক উদ্বেগ থাকিলে বা বৰ পৰিশ্রম হলে নাইবা ৰাতি খোৱা-বোৱাৰ পিছত সহবাস কৰা নিতান্ত অবিধি।

ভুক্ত অন্ন জীৰ্ণ নোহোৱাকৈ মৈথুন কৰা কুষ্ঠ ৰোগৰ এটা কাৰণ ব্দলি আয়ুৰ্বেদ শাস্ত্ৰত আছে। পেটৰ বিষ, বাধক আদি ডেকা-মৈশৰীৰ অলেখ সৰু-সৰু নাৰিয়াৰ ইও এটা প্ৰধান কাৰণ।

ঋতুৰ সময়ত তিবোতাই পৰিশ্রম কৰা বা ঠাণ্ডা লগোৱা অনর্চিত। ডাক্তাৰি মতে তিনি দিন বিচনাৰপৰা উঠা বা গা ধোৱা নিষেধ। এনে অৱস্থাত কমপক্ষেও চাৰি দিন সহবাস একান্ত বৰ্জ্জনীয়।

গৰ্ভ সঞ্চার হোৱাৰপৰা সহবাস বৰ্জ্জনেই বিধি ; কিন্তু সেই বিধি উলঙ্ঘন কৰা জনাজাত। তদুপৰি সেই অৱস্থাত স্ত্ৰী-পক্ষে সহবাসৰ ইচ্ছা কাৰো কাৰো কিঞ্চিত বাঢ়ে বা হয় ব্দলি শূন্য যায়। সেই ইচ্ছা পৰিতৃপ্ত নহলে বা জোৰ কৰি দমাই

বাখিলে গৰ্ভস্থ সন্তানৰ অনিষ্ট হয় ব্দলি প্ৰতিষেধ পোৱা যায়। গতিকেই নিজৰ মন নিতান্ত চম্ভালিব নোৱাৰিলে বা অন্যপক্ষৰ বিশেষ ইচ্ছা থকা গম পালে অতি সাৱধানে চলিব লাগিব। গৰ্ভ সঞ্চারৰ দুই-তিনি মাহলৈকে সেই ভাব উভয় পক্ষে দুবতে বিদূৰ কৰি ৰাখিব লাগিব। আন কি বৰকৈ লৰা-চৰা কৰা বা গাড়ী বা বেলত উঠাও উচিত নহব।

পৰিতৃপ্তিবিহীন সঙ্গমত উভয় পক্ষে অসন্তোষ বৈ যায়। গতিকেই উভয়ে পৰিতৃপ্ত একে সময়তে হোৱাৰ চেষ্টা কৰা উচিত।

স্ত্ৰীৰ পূৰ্ণ পৰিতৃপ্তি বিষয়ে প্ৰবৃত্তি প্ৰায়ে উদাসীন। নিজ কাৰ্য্য সমাধা হলেই স্ত্ৰীসঙ্গ বৰ্জ্জন কৰি আঁতৰি যোৱা প্ৰবৃত্তিৰ সংখ্যাই সৰহ ব্দলি শূন্য যায়। সৰুত প্ৰসঙ্গত তিবোতাই বিশেষ আগ্ৰহ দেখুৱা প্ৰায়ে দেখা নাযায়। কাৰ্য্যত অসন্তোষ নজনালেই পৰম ভাগ্য ব্দলি মানি লোৱা উচিত হব। কিন্তু এটা জীৱ সৃষ্টি কৰিবৰ সময়ত স্বামী-স্ত্ৰী দুয়োৰো মনৰ ভাব একে হব লাগিব; দুয়োৰো তাত আগ্ৰহ হব লাগিব, অনঙ্গবৰ্জ্জৰ দান প্ৰতিদানত শৰীৰ মন, প্ৰাণ বোমাণ্ডিত আৰু প্ৰলুকিত হব লাগিব; প্ৰজাসৃষ্টিৰ অপূৰ্ণ মহিমা অনুভব কৰি দুয়ো দুয়োত আত্মসমৰ্পণ কৰি আনন্দৰ আতিশয্যত দুয়ো একে সময়তে প্ৰজ্জ্বলিত কামানলত পূৰ্ণহৰ্ণিত প্ৰদান কৰিব লাগিব। পৰিতৃপ্তিৰ আনন্দত আত্মবিস্মৃতি আনিব নোৱাৰিলে সহবাসৰ মাধুৰ্য্য লোপ হৈ দৈত্য-গুৰু মোক্ষণ মাত্ৰ সাৰ হব।

ষষ্ঠ অধ্যায়

অনঙ্গ প্ৰসঙ্গত স্ত্ৰীৰ কৰ্তব্য

ডেকা ল'ৰাই বিয়া কৰোৱাৰ আগেয়ে নভেল, নাটক আদি প্ৰতিষ্ঠিত প্ৰীতি, প্ৰেম, প্ৰণয়ৰ কথা পঢ়ি পঢ়ী সম্ভাগৰ অতি-বৰ্জিত পৰিকল্পনাত বিভোৰ হৈ থাকে। বিবাহ কৰালেই ভাবে যে কামকলাকুশলা সঙ্কেচাৰিহীনা প্ৰিয়তমা প্ৰণয়িনী পাম ব্দলি পৰম আগ্ৰহেৰে মিলনৰ মাহেন্দ্ৰক্ষণলৈ প্ৰতীক্ষা কৰি

থাকে। কিন্তু শিক্ষাবিহীনা, গৃহাবৰুদ্ধা, অবদুৰ্জ, অবলা বালিকা বধূৰপৰা আশানুৰূপ প্ৰণয় সম্ভাষণ, প্ৰীতিৰ প্ৰতিদান কিমান-দূৰ পোৱা সম্ভৱ হব তাক গমি নোচোৱাকৈ ক্ষোভত স্ত্ৰীৰ প্ৰতি আগ্ৰহশূন্য হৈ উদাসীন হোৱা অবিচাৰৰ কাৰ্য্য হব।

পূৰ্ণ যৌৱনা শিক্ষিতা গৃহিণীৰপৰাও যদি আগ্ৰহ

অনুৰূপ ফল নাপায় তেন্তে যৌৱন মদোন্মত্ত ডেকাৰ মনৰ গতি কি হব তাৰ অনুমান কৰা টান নহব। মনৰ ভেদে অৱস্থাত যদিহে আনৰ ঘৈণীয়ে বা আন তিবোতাই পিম্বি-উৰি লাস-বিলাস কৰি মনৰ ভাব ইঙ্গিততে প্ৰকাশ কৰা দেখে, কামকলা কৌশলেৰে মন কোমলাই আত্মসমৰ্পণৰ আশা দেখুৱায় তেন্তে নিজ স্ত্ৰীৰ প্ৰতি হতাশ হোৱা বিশেষ অস্বাভাৱিক নহব।

অনায়াসলভা, আগ্ৰহশূন্য দানত কামনাই পৰিতৃপ্ত নাপায়। বাৰবিলাসিনীৰ ৰতিৰঙ্গভঙ্গিমাতে হিতাহিত জ্ঞান হেৰুৱাবৰ সম্ভাৱনা জানি সেই সঙ্গ বৰ্জনেত দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ হোৱা উচিত হব।

পদুৰুষৰ মন প্ৰণয় সম্ভাষণেৰে যিমান বশ কৰিব পাৰি আন উপায়েৰে কৰা টান।

ধৰ্মপত্নী হৈ স্বামীসোহাগ পাম বঢ়লি আশা কৰি বাঁহ থাকিলে নহব। সুন্দৰী, সতীসাধনী, কৰ্তব্যপৰায়ণা ভাৰ্য্যাকো সুৰসিকা নোহোৱাৰ বাবে অনাদৰ কৰা দেখা যায়। ইয়াৰ বাবে পদুৰুষ যিমান দায়ী সেই পৰিমাণে নহলেও তিবোতাব দায়ব ভাগো কম নহব।

স্ত্ৰীয়ে পদুৰুষৰ মন হৰণ কৰিব নোৱাৰিলে স্ত্ৰী-জন্ম কৃথা। কবীন্দ্ৰ ববীন্দ্ৰনাথে অজ্ঞাননিগূহিতা চিত্ৰাঙ্গদাৰ হতুৱাই কোৱাইছে সেই কথাকে, “নাৰী হয়ে না যদি জিনিতে পাৰি পদুৰুষেৰ মন, কৃথা বিদ্যা যত।”

সপ্তম অধ্যায়

বনিতা বিলাস

বাৰাঙ্গন্য নোহোৱা দেশ নাই বঢ়লিলেই হয়। ইন্দ্ৰপদুৰীতো উৰ্বশী, মেনকা, ৰম্ভা, তিলোত্তমা আদি নৃত্য-গীতনিপুণা ভোজসম্ভোগিনী বাৰবিলাসিনী ৰমণী থকা কথা পদুৰুণাদিতো পোৱা যায়। কামান্ধ হৈ বা দৃষ্ট লোকৰ প্ৰলোভনত পৰি ঘৰৰ বাজ হোৱা, শেষত বাজ কৰি নিয়াজনে এৰি দিয়াত নিৰুপায় হৈ ব্যৱসায় কৰে। কিছুমানে অৰ্থৰ প্ৰলোভনত আবু কিছুমানে অৰ্থৰ অভাৱতো আত্মবিক্ৰয় ব্যৱসায় কৰে, সমাজত থাকি, পৰৰ আগত ভাল বোলাই, গোপন প্ৰণয়ৰ অভিনয় কৰি ব্যভিচাৰ কৰা তিবোতাতকৈ জনা-শুনাকৈ ব্যৱসায় কৰা তিবোতাক তুলনাত ভাল বঢ়লিব পাৰি। ডেকা ল'ৰাই বা বিবাহিত পদুৰুষে ইচ্ছা থাকিলেও লাজতে বা প্ৰকাশৰ ভয়ত ব্যৱসায়ী তিবোতাবে সঙ্গতি কৰিব নোৱাৰে। লুকায় যাবলৈকো লুকায় যোৱাজনৰ লগত দেখা হোৱাৰ আশঙ্কাত যাবলৈ শঙ্কা কৰে।

তদুপৰি বেমাৰ হোৱাৰ আশঙ্কায়ো সপ্ৰেক্ষ জন্মায়।

ব্যৱসায়ী তিবোতা নাথাকিলে বহুতো কামৰূপ পদুৰুষে গৃহস্থ ঘৰৰ সজ তিবোতাকো কুপথে নিয়ালেহেঁতেন। কাৰণ—

“হৃদয়তৃণকুটীৰে দহমানে স্বৰাগো।

উচিতমনুচিৎ বা বৌত্তকো পিণ্ডিত্যোপি।”

অৰ্থাৎ পৰ্ণকুটীৰ দক্ষ কৰিব ধৰিলে পিণ্ডিতৰো হিতাহিত জ্ঞান ৰহিত হয়।

অপিচ—

“শ্ৰুতং সত্যং তপঃ বিজ্ঞানং তত্ত্বমুত্তমম্।

ইক্ষনী কুৰুতে মৃচঃ প্ৰবিশ্য বানিতানলে ॥”

কামমদুৰু লোকে অগ্নি-স্বৰূপা ৰমণীৰ মোহত জ্ঞান-বিজ্ঞান, সত্য, তপস্যা, চৰিত্ৰ ইত্যাদি জুইত কাঠ দিয়াৰ দৰে আহুতি দিয়ে। কিন্তু ইফালে আকৌ ব্যৱসায়ী তিবোতাই সমাজৰ কিমান অপকাৰ কৰিব লাগিছে তালৈ ভাবিলে শৰীৰ ৰোমাঞ্চত হয়। বেশ্যা সহবাসত অতি ভয়ংকৰ দুৰাৰোগ্য ৰোগ স্ত্ৰীত সংক্ৰামিত কৰাই নিৰপৰাধিনী স্ত্ৰীৰ জীৱন অতি দুঃখময় কৰি দিয়ে। এই ব্যাধি ইমান সৰ্ব্বনশীয়া যে ই সন্তানকো আক্ৰমণ কৰা দেখা যায়। মদুখলৈ চাই বা প্ৰকাশ্য লক্ষণেৰে ধৰা টান; সহবাসৰ সময়তো বিশেষ গম নাপায়, কিন্তু সহযোগ মাত্ৰেই ৰোগ সংক্ৰামিত হৈ দিনদিয়েক পিছতহে প্ৰকাশ পায়। স্ত্ৰী-পদুৰুষ বহুতো লোকত উপগত হলে সেই ৰোগ প্ৰায়ে হয়। অতিৰিক্ত মৈথুন বা পৰিচ্ছন্নতাৰিপনে চকু নিদিয়াৰ কাৰণেও এই ৰোগ জন্মে।

এই বোগ দুৰ্বাযোগ্য আৰু ভয়ঙ্কৰ হলেও তৎক্ষণাৎ উপযুক্ত চিকিৎসকৰ সহায় ললে ভাল কৰিব পাৰি। কিন্তু দুঃখৰ বিষয় প্ৰকাশৰ ভয়ত ডাক্তৰ-কবিৰাজৰ সহায় নলয়। কিছৰ্মানে নিজে বিজ্ঞাপন চাই ঔষধ ব্যৱহাৰ কৰি ইষ্টতকৈ অনিষ্টহে সাধন কৰা দেখা যায়। ডাক্তৰৰ সহায় ললে আকৌ আমাৰ দেশৰ ডাক্তৰে বন্ধ-বান্ধৱক কোৱাৰ লোভ সামৰিব নোৱাৰে। বিলাতৰিপনে

হলে ডাক্তৰক বিশ্বাস কৰিব পাৰি। আমাৰ দেশতো ডাক্তৰৰ পৰা কোনো মতেই প্ৰকাশ নোপোৱাৰ আশ্বাস পালে বহুতো বোগীয়ে সহায় বিচাৰিলেহে'তেন আৰু পৰিহাসো পালে-হে'তেন। ডাক্তৰসকলে এই বিষয়ে ডেকাসকলক আশ্বাস আৰু উপদেশ দিব বঢ়িল আশা কৰা হল।

অষ্টম অধ্যায়

সহবাসত ববৰাদি আচ্ছাদন ব্যৱহাৰৰ উপকাৰিতা আৰু আৱশ্যকতা

বোগৰ বীজাণু থকা পানী খোৱা যেনেকুৱা ঘৃণনীয় আৰু অলেখ বোগৰ কাৰণ হব পাৰে, ব্যৱসায়ী তিৰোতাৰ লগত সঙ্গীত কৰাও তেনেকুৱা ঘৃণনীয় আৰু জঘন্য বোগসমূহৰ কাৰণ হয়। এই কথা ভালদৰে জানি শূন্য কুসঙ্গৰ প্ৰৱল প্ৰলোভনত পৰি নাইবা নিচাৰ বশীভূত হৈ তেনে গৰ্হিত কাৰ্যলৈ মন মেলে তেন্তে ভবিষ্যত ভয়ঙ্কৰ পৰিণামলৈ ভাবি পাৰ্শ্বমানে সাৱধানে চলা উচিত হব। ডাক্তৰক শূন্যধিলে বা Marie Stopes আদি সমাজ সংস্কাৰকসকলৰ পদ্ধি পঢ়িলে সকলো কথা ভাল দৰে বুজিব পাৰিব। চমুকৈ কবলৈ হলে ব্যৱসায়ী তিৰোতাৰ লগত সঙ্গীত কৰিলে বোগ থাককেই বা নাথাককেই বোম্বৰ বীজাণু প্ৰতিৰোধক অঙ্গস্পৰ্শ বহিত ববৰ লিঙ্গাবৰণ (French: Leather, Sheath বা Condom) ব্যৱহাৰ কৰা উচিত। সেই সজুলি প্ৰায় দৰবৰ দোকানতেই পোৱা যায়। ই অতি পাতল আৰু ব্যৱহাৰত সমৃদ্ধায় প্ৰদৰ্শাঙ্গ

আবৰণ কৰি ৰাখে। সেই বস্তু ব্যৱহাৰ কৰিলে অগাঙ্গ স্পৰ্শ-শূন্য হোৱাত বোগ সত্তাৰ আশঙ্কা কিছৰ পৰিমাণে কমে আৰু পাতল হোৱা বাবে স্পৰ্শানুভূতি সম্পূৰ্ণভাৱে ৰহিত নহয়। সহবাসৰ পিচতেই (Permanganate of Potash) পাৰমেঙ্গে-নেত অব পটাশ (দৰবৰ দোকানত পায়) অলপ পানীত দি সেই পানীৰে অঙ্গ শোধন কৰিলেও বোগৰ আশঙ্কা বহুতো পৰিমাণে কমে। তদুপৰি বোগ হোৱাৰ অনুমান সন্দেহ হলেই ডাক্তৰৰ সহায় লোৱা উচিত। প্ৰদৰ্শাঙ্গৰ অগ্ৰভাগ ৰঙা পৰিলে বা তাত ঘৃণনীয় ফোঁহা হোৱা যেন দেখিলে ডাক্তৰৰ ওচৰ চাপিবলৈ হোৱা বঢ়িল জানিব লাগিব। তেজ পৰীক্ষা কৰি বোম্বৰ সত্তা হোৱা নোহোৱা অনুমান কৰি ঔষধৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। Injection (বেজি) দি বোগৰ বীজাণু মাৰিব পাৰি, কিন্তু পলম হয় মানে মৃত্তিৰ আশা কম হয়।

নৱম অধ্যায়

জীৱসৃষ্টি

প্ৰশ্নেই কোৱা হৈছে যে স্ত্ৰী-প্ৰদৰ্শৰ একে সময়তে স্ৰষ্টৃপ্তি হোৱা নিতান্ত বাঞ্ছনীয়। তাকে কৰিবলৈ হলে অধ্যৱ-স্বৰ আৱশ্যক অৰ্থাৎ তিৰোতাৰ পৰিতৃপ্তি নোহোৱালৈকে প্ৰদৰ্শৰ স্থলন স্থগিত ৰাখিব লাগিব। তাকে কৰা কিন্তু নিচেই

সহজ নহয়। উপস্থাপিত (যাক ইংৰাজীতে Super Imposed Position বোলে অৰ্থাৎ তিৰোতাক তলত থৈ সহবাস) প্ৰকাৰেই সহবাসৰ সাধাৰণ বিধি। সেই অৱস্থাত লাহে ধীৰে, পলম-আলমকৈ কাৰ্য কৰা সম্ভৱ নহয়। বিশেষত প্ৰদৰ্শৰ

গাৰ ভাব বক্ষা কৰিবলগীয়া হাবাৰ উত্তেজনা বেছি হয় আৰু কাৰ্য্যৰ গতি ক্ষিপ্ৰ হয়, গতিকেই পূৰ্ণতৃপ্তিব মনুহৃত অনমুমানৰ শক্তি নাথাকে। ভাবগ্ৰন্থা ভাৰ্য্যাৰ নিজ অঙ্গ সঞ্জালনাদিব দ্বাৰাই প্ৰণয়ৰ প্ৰতিদান সমপৰিমাণে দিব নোৱাৰাত নিজ পৰিতৃপ্ত লাভত পলম হয়। অথচ পূৰ্বৰূপে পৰিতৃপ্তিব পিচতেই স্ত্ৰীক ভাবমুক্তা কৰিবৰ মনেৰে ততালিকে স্ত্ৰী-সঙ্গ বৰ্জ্জন কৰে।

স্ত্ৰীৰ সম্ভোগাতিশয়াৰ পৰিসমাপ্তি নোহওঁতেই পূৰ্বৰূপকাৰৰ ওৰ পৰিলে স্ত্ৰীৰ অতৃপ্তি আৰু ক্ষোভ বৈ যায়। কিছুদিন এইদৰে চলিলে স্ত্ৰীৰ মন আৰু শৰীৰ ভাগি যায়—দাম্পত্য সুখৰ অন্ত পৰে। স্বামীয়ে হয়তো উপযুক্ত সময়ত এই হিয়াভগা দুঃখৰ সংবাদকে নাপায়। ইয়াতকৈ পৰিতাপৰ কথা কি হব পাৰে। ডাক্তাৰি মতে পূৰ্বৰূপ এবাৰ পৰিতৃপ্তি হওঁতেই তিব্ৰতাৰ দুই-তিনিবাবো হোৱাৰ পিছতহে পূৰ্ণপৰিতৃপ্তি হয়, কিন্তু তাকে হবলৈ হলে আৱশ্যকীয় সময়লৈকে প্ৰণয় কাৰ্য্য চলাব পাৰিব লাগিব। ইয়াৰ বাবে সাধনাৰ আৱশ্যক।

ৰমণকাৰ্য্য সবহ পৰ স্থায়ী কৰাৰ দুটা কি তিনিটা শাস্ত্ৰীয় উপায় আছে;

প্ৰথম আৰু মোক্ষ উপায়—

১। সংযম—

অকালত বা ইচ্ছামাৰ্গেই অতিবিস্তৃত ইন্দ্ৰিয় বৃত্তি চৰিতাৰ্থ কৰি শক্তি ক্ষয় কৰিলে শেষত কল্পনা, দৰ্শন, স্পৰ্শন বা ক্ষণমাগ্ৰ সহযোগতেই কাৰ্য্যত অন্ত পৰে। অথথা ব্যয়ত ধাৰণ শক্তি কমি যায়। সেই কাৰণেহে শাস্ত্ৰত ব্ৰহ্মচৰ্য্যৰ ব্যৱস্থা কৰিছে।

তদুপৰি কাৰ্য্য দীৰ্ঘব্যাপি কৰিবলৈ মনেৰে দুট্ট সংকল্প কৰা আৰু ধীৰে অঙ্গসঞ্জালন কৰা উচিত। অভ্যাসৰ দ্বাৰায় এই কাৰ্য্যত বিশেষ সিদ্ধিলাভ কৰিব পাৰি।

দ্বিতীয় বসায়ন আৰু বাজীকৰণ ঔষধ ব্যৱহাৰ কৰা।

শাস্ত্ৰতো কৈছে—

“অতিব্যয়োশীলো যো নচবাজীক্ৰিয়াবতঃ,

ধবজ্জভঙ্গমবাপ্নোতি স শত্ৰুক্কয়হেতুকম্।”

বাজীকৰণ অৰ্থাৎ বীৰ্যাস্তম্ভনৰ ঔষধ নোখোৱাকৈ যি শত্ৰুক্কয় কৰে তেওঁৰ সোনকালে ধবজ্জভঙ্গ হব ই অতি নিশ্চয়।

সাধাৰণ উপস্থাপিত সঙ্গম বিধি অলম্বন নকৰি আন বিধিমতে কাৰ্য্য কৰিলে পৰিতৃপ্তি পলম কৰিব পাৰি। তেতিয়া

আনন্দৰ মাত্ৰাও বাঢ়ে আৰু একেসময়তে পৰিতৃপ্তি লাভৰ সম্ভাৱনাও সুবহ হয়। ডাক্তাৰ মাৰি স্টোপচৰ ‘Married Love’ আৰু ‘Enduring Passion’—এই দুখন কিতাপত সেই বিষয়ে বহুলাই লিখিছে।

সকলো সময়তে মানুহে সঙ্গমৰ কথা নুভাবে আৰু ভৱাও নিতান্ত অনুরূচিত, অবিধি আৰু কুৎসিত স্বভাৱ। সেই কথা ভাবাৰ এটা সময় লাগে আৰু উপযুক্ত সময়ত সেই ভাব মনলৈ আহিলে প্ৰেমালাপ আৰু ই-সি সবু-সুৰা কথা-বাৰ্ত্তা পাতি তাৰ পিছতহে গুপ্ত ভাষণ, তাৰ পিছত দৰ্শন আৰু স্পৰ্শনৰ পিছতহে সংকল্প অৰ্থাৎ প্ৰণয়-হোমায়িত পূৰ্ণহৰুতি দিয়া স্থিৰ কৰা। তাৰ পিছত কাৰ্য্যপয়ন, তাৰ পিছতহে ক্ৰিয়ানিষ্পত্তি অৰ্থাৎ প্ৰণয় কাৰ্য্যৰ পৰিসমাপ্তি।

এয়েই তলত দিয়া সংস্কৃত শ্লোক এটিৰ ভাৱাৰ্থ।

“স্বৰণং কীৰ্ত্তনম কেলি

প্ৰেক্ষণং গুপ্তভাষণম্।

সংকল্পেপ্যাধাবসায়ন্তু

ক্ৰিয়া নিষ্পত্তিবৈ চ ॥”

এই বচনৰ প্ৰত্যেকটি কথাই সঁচা।

পূৰ্বানুৰাগ ৰূপ প্ৰণয়মৰ্দবা ধীৰে পান কৰি কামাবেশত বিভোৰ নোহোৱালৈকে সহযোগ কৰা অবিধি।

“প্ৰাপ্ত মাত্ৰেণ ভোক্তব্যম্” ভাব প্ৰণয় প্ৰসঙ্গত অতি অশোভন, অতি পশুপ্ৰায়।

শাস্ত্ৰত পুনৰ্বাপি কৈছে :

“প্ৰেমালাপৈঃ প্ৰিয়বিতৰণপ্ৰীণিতা লিঙ্গনাদৈঃ

মন্দাক্ৰান্তা তদনুনিয়তমবশ্যতান্নোতি বালা।”

অৰ্থাৎ প্ৰিয় বস্তু উপহাৰ দি প্ৰিয় সম্ভাষণৰ দ্বাৰাই আবেগপূৰ্ণ আলিঙ্গনৰ দ্বাৰাই অতি মৰমেৰে অতি ধীৰে বুকুত সাৱটি সহকৰ্ম্মীণীৰ প্ৰেম ভাৱ ওপজাই বাতি যোগে আবস্ত কৰিব।

কাৰ্য্য সমাধা হোৱা মাত্ৰেই স্ত্ৰী সংসৰ্গ ত্যাগ কৰা অবিধি।

পূৰ্ব্বেই কোৱা হৈছে যে অকল ধৰ্ম্মৰ দ্বাৰায়, কেৱল যুক্তিব দ্বাৰায় পূৰ্বৰূপ মন হৰণ কৰা টান। সময়ত কামৰূপা কামদা কামিনী হৈ স্বামীৰ একান্ত প্ৰীতিৰ ওপৰত পূৰ্ণ অধিকাৰ বিস্তাৰ কৰিব নোৱাৰিলে প্ৰিয়তমা পত্নী নামৰ অযোগ্যা হব।

শাস্ত্ৰত সেই দেখিয়েই উপদেশ দিছে যে স্বামীক খুঁৱাবৰ সময়ত মাতৃৰূপা হব লাগিব; ভাল বস্তু ভালদৰে বান্ধ দিলেই নহব; কি খাই ভাল পায় তালৈ চকু ৰাখি আগত থাকি প্ৰীতিপূৰ্ণ বচনেৰে তুষ্ট কৰি ভোজন কৰাব লাগিব।

স্বামীৰ মূৰলৈ চায়েই সুখ-দুখৰ বাৰ্তাৰ পাব লাগিব। কাৰ্য্যত সহায় কৰাত আৰু বৎ-ধেমালিত বাই-ভনীৰ দৰে চলিব লাগিব; প্ৰণয় প্ৰসঙ্গত অনঙ্গ ৰঙ্গৰসিকা, প্ৰেমোন্মাদিনী চিত্ৰ-বিভ্ৰান্তকাৰিণী প্ৰণয়িনী হব লাগিব।

সাজপাৰ পিন্ধি, লয়লাস কৰি মৌসনা মাতৰ প্ৰীতি সন্তোষত প্ৰেমিকৰ অন্তৰত প্ৰেম ঞপজাই মনপ্ৰাণ হৰি নি সন্তোষৰ অমৃত ধাৰা বোৱাই দিব লাগিব। বহুগুণযুক্ত প্ৰমদাক সেই দেখিয়েই “পূজাহা গৃহস্থীপুয়ঃ” পূজাৰ যোগ্য আৰু গৃহৰ স্বীকৃত স্বৰূপা বুলি কৈছে। নিজৰ মন আনন্দত সদায় প্ৰফুল্লিত কৰি ৰাখিব নোৱাৰিলে স্বামীৰ চিত্ত বিনোদন কৰি গৃহস্থীপিতকা হব নোৱাৰিব।

স্বামীক পৰম্ভী বা বাৰবনিতাশক্তা বুলি জানিলে বা অন্তৰ্ভাৱ কৰিলে নিজ স্ত্ৰীত নোপোৱা কি বস্তু তাত পায় তাক ভালদৰে গমি চাব লাগিব আৰু আৱশ্যক মতে সেইদৰে চলি আৰু আন উপায়ে অভাৱ-অভিযোগ পূৰণ কৰি মন ফিৰাব লাগিব। কামকলাৰ প্ৰকৃষ্ট সাধনত বিমোহিত কৰি শান্ত ক্লান্ত কৰি দিব লাগিব। পৰিত্ৰ প্ৰেমৰ প্ৰীতি বিস্তাৰ কৰিব পাৰিলেহে বাঞ্ছিতজনৰ ওচৰত মান-অভিমান চলিব। তেতিয়াহে “দেহি পদ-পল্লবমুদাৰম” মন্ত্ৰেৰে অৰ্চনা কৰি মানভঞ্জন কৰা সম্ভৱ হব। ৰূপ নাই বুলি অসন্তোষ কৰা মিছা। ৰূপ কেৱল এখন প্ৰশংসা-পত্ৰৰ দৰে, কিন্তু আত্মপ্ৰকাশ কৰিব পাৰিলে আৰু আত্মাৰ বিমোহিনী শক্তি বিস্তাৰ কৰিব পাৰিলে ৰূপৰ প্ৰশংসা-পত্ৰ নহলেও অন্তৰত স্থান লাভ কৰিব পাৰিব। ৰূপ দুদিনীয়া, গুণ চিৰস্থায়ী। স্বামী-সোহাগিনী হোৱাতকৈ কোনো সম্পদেই স্ত্ৰীৰ পক্ষে অধিক নহয়—কোনো সৌভাগ্যই চৰা নহয়। সোহাগিনী ভাৰ্য্যাতকৈ স্বামীৰ আদৰৰ বস্তু একো হব নোৱাৰে বুলিলে বঢ়াই কোৱা নহব।

স্বামীৰ পৰা স্ত্ৰীয়ে বা স্ত্ৰীৰ পৰা স্বামীয়ে কোনো কথা গোপন কৰিব নাপায়। কৰিলে প্ৰীতিৰ ব্যাঘাত হয় আৰু আচল,

সখ্যভাৱ হব নোৱাৰে। সখ্যভাৱৰ অভাৱত সোহাগ নজন্মে আৰু প্ৰেমৰ বিকাশ নহয়।

কি কাৰণে সকলো কথা পৰম্পৰে পৰম্পৰৰ আগত কব নোৱাৰি তাক ভালদৰে ভাবি চোৱা উচিত। অমূলক কথা কলে বা শূন্যলৈ ঘৈণীয়ে কান্দিকাটি অস্থিৰ হব, সুখ-শান্তি নাইকিয়া কৰিব, এই আশঙ্কাতই সত্য গোপন কৰি চলে। কিন্তু কথা কিছু পৰিমাণে গোপনীয় হলেও দ্বিধা-শঙ্কা নোহোৱাকৈ ভাঙি-চিঙি কলে আৰু অপৰ পক্ষে শূন্য গোপন নকৰি কোৱা বাবেই ক্ষমা কৰি অশান্তি নকৰিলে প্ৰকাশ কৰা সহজ হয় আৰু দোষণীয় গোপন কাৰ্য্যৰ পৰা যুক্তি-তৰ্কৰে অন্তৰ্ভাৱ বিনয়েৰে সৰুৱা সম্ভৱ হয়। সন্দেহে, অবিশ্বাসে বাঁহত ঘূৰে ধৰাৰ দৰে মনৰ প্ৰীতি আৰু শান্তি অজানিতভাৱে নাশ কৰে।

সেই বাবেই শাস্ত্ৰ কৈছে “সন্দেহাত্মা বিনস্যতি।” দুয়োৰে সুখ-দুখ ভাল-বেয়া সকলো দুয়ো জানি দুয়োকো দুয়ো বিশ্বাস কৰি চলিব পৰাকেই প্ৰীতি বোলে।

শাস্ত্ৰত প্ৰীতিৰ লক্ষণ এইদৰে কৈছে—

“দদাতি প্ৰতিগৃহীতি

গৃহ্যমাখ্যাতি পৃচ্ছতি

ভৃঙ্তে ভোজয়তে চৈব

ষড়্গুণং প্ৰীতিলক্ষণম্ ॥”

আনৰ আগত কব নোৱাৰা কথা কৈ, আনৰ লগত কৰিব নোৱাৰা কাৰ্য্য কৰি সখ্যভাৱ স্থাপন কৰি দুয়ো একমত হৈ চলিব পাৰিলে দাম্পত্য জীৱন যে মধুৰ হব তাত সন্দেহ নাই।

তিৰোতাৰ অতি মূল্যবান সম্পদ লাজ আৰু সম্ভ্ৰম; প্ৰাণ-তকৈয়ো অধিক প্ৰিয় বস্তু সতীত্ব। যদি সেই লাজ-সম্ভ্ৰম কাত কৰি, সৰ্ব্ব আৱৰণ উন্মোচন কৰি প্ৰীতি-প্ৰেম আদি চিৰসঞ্চিত ৰমণীৰ অন্তৰৰ অমূল্য সম্পদ অন্তৰাত্মা শূন্য কৰি অকাতবে বিলাই দি বাঞ্ছিতৰ আগত থিয় দিব পাৰে, আনন্দৰ আত্ম-বিস্মৃতিত আত্মসমৰ্পণ কৰিব পাৰে, তেতিয়া সত্য গোপনৰ ঠাই ক’ত বৰ।

ৰমণকুশলা ৰমণী হবলৈ হলে আৰু গৃহপৰিচালনদক্ষা গৃহিণী হবলৈ হলে শৰীৰ সুস্থ আৰু সৱল হব লাগিব; চিত্ত শান্ত আৰু আনন্দিত কৰি ৰাখিব লাগিব। অনঙ্গ প্ৰসঙ্গৰ বিবিধ ভঙ্গিমাত, ৰতিবঙ্গ ৰসৰ বিচিত্ৰ সমাবেশত, প্ৰণয় সঙ্গীতৰ

প্রাণস্পর্শী ঝঙ্কাবত, প্রেমগীতিব মধুব মূচ্ছনাত, কাম কলাব প্রকৃষ্ট সাধনত, সুবতব্যাপাবব প্রকাব ভেদত পৰিশ্রান্ত দেহমনব পবম পৰিতৃপ্ত আনিব পাৰিব লাগিব, তেহে দাম্পত্য জীৱন ধনা হব। তালৈকে প্ৰোঢ়া অৱস্থাতে কামব্ৰূপা কামদা আব্দু শক্তি ব্ৰূপিণী প্ৰমদা হব লাগিব।

শাস্ত্ৰমতে ১৬ বছৰলৈকে বালিকা, ৩০ বছৰলৈকে যুৱতী আব্দু ৫০ বছৰলৈকে প্ৰোঢ়া তাৰ পিছতহে বৃদ্ধা; কিন্তু বৰ পৰিতাপব বিষয় আমাৰ দেশত কুড়ি হলেই বৃদ্ধী হয়।

খোৱা-বোৱা সম্বন্ধে আমাৰ তিৰোতাসকল বৰ উদাসীনা। স্বামীয়েও সেই বিষয়ে বিশেষ খবৰ নকৰে। স্বামী, ল'ৰা-ছোৱালী, আত্মীয়-স্বজন, চাকৰ-বাকৰ আদিয়ে খালে নিজে যিহকে পায় তাৰে এমুঠি খাই বান্ধনি ঘৰব বাজ হব পাৰিলেই বক্ষা পৰে।

শাকে-পাতে খাই কোনোমতে প্ৰাণ বক্ষা কৰা ভাৱটো গৃহ-বাসীৰ পক্ষে ভাল নহয়। শৰীৰ সুস্থ আব্দু সৱল কৰি ৰাখি, সন্তানাদিব আপুডাল সহ্য কৰি, আত্মীয়স্বজনৰ মনস্তৃষ্টি সাধন কৰি স্বামীসোহাগিনী হৈ দীৰ্ঘজীৱী হবলৈ হলে উচিত পৰিমাণে স্বাস্থ্যকৰ কলাধান বস্তু খাব লাগিব। স্বামীৰ সন্তোষ, ল'ৰা-ছোৱালীৰ তত্ত্বাৱধান আব্দু শিক্ষা, গৃহকাৰ্য্য পৰিচালনা নিজৰ সন্তোষবিধান, দেশৰ কাম ইত্যাদি সকলো ভালদৰে চলাবৰ হলে স্বাস্থ্যৱতী আব্দু শ্ৰীমতী হব লাগিব। অৱশ্যে ইয়াৰ দ্বাৰাই ইয়াকে বৃদ্ধাবলৈ খোজা নাই যে স্ত্ৰীয়ে কেৱল নিজৰ সুখ-সন্তোষ লৈয়ে ব্যস্ত থাকিব; স্বামীৰ লগত গুৰু আব্দু সখ্য ভাবৰ সামঞ্জস্য বক্ষা কৰি চলিব পাৰিব লাগিব। শাস্ত্ৰত কৈছে তিৰোতা হব লাগিব—

“আজ্ঞাসম্পাদিনীদক্ষাং সুব্ৰূপাং শীল মণ্ডনাম।”

অৰ্থাৎ আজ্ঞাপালনকাৰিণী, ব্ৰূপৱতী, গৃহকৰ্ম্মদক্ষা সচ্চৰিত্ৰা হব লাগিব।

আব্দু কৈছে “শীলেন প্ৰমদা”—

স্বামীবল্লভা পশ্চিমীৰ লক্ষণ পুথিত এইদৰে লিখিছে :

“কমল মুকুল মৃদ্বী ফুল্লৰাজীবগন্ধা
সুবত পয়সী যস্যঃ সৌভাং দিব্যমঞ্জো ;
চকিত মৃগ সনাভে প্ৰান্তবস্ত্ৰেচনে
স্তন যুগল মন্থং শ্ৰীকল শ্ৰীবিড়ম্বি।

তিলকুসুমসমানাং বিভ্ৰতী নাৰ্সিকাং সাং
দ্বিজসুবগব্দপূজাং শ্ৰুদধানা সৰ্দেব
কুবলয়দলকান্তিঃ কাপি চাম্পেয়গোবী
বিকচকমলকেষো কামিনী কান্তবস্ত্ৰা ॥
ব্ৰজাত মৃদু সলীলং বাজহংসীৰ তন্বী
ত্ৰিবীললীলতমধ্যা হংসবাণী সুবেশা।
মৃদু লঘু শ্ৰুচি ভুঙ্স্তে বাজহংসী সূকেশী
ধ্বলকুসুমবাসোবল্লভা পশ্চিমী স্যাৎ ॥”

অৰ্থাৎ যাৰ দেহা পদুম কলিব দৰে কোমল, যাৰ সুবত বস-সুগন্ধি, যাৰ চকু চকিত হৰিণীৰ চকুৰ দৰে, যাৰ শৰীৰ ফুলা পদুম পাহিব দৰে, যাৰ চকুৰ প্ৰান্ত-বঙা, যাৰ কুচয়ুগল পীনোন্নত আব্দু শ্ৰীলত কৈয়ো শ্বুল, যাৰ নাক তিলফুলৰ দৰে, যি নাৰী শ্ৰাজ্জৱতী; সদায় ব্ৰাহ্মণ, দেৱতাৰ আব্দু গুৰুসেৱাৰতা, যাৰ শৰীৰ চম্পাফুলৰ দৰে স্বৰ্ণবৰ্ণা আব্দু যাৰ গতি বাজহংসব দৰে মন্থৰ আব্দু শোভন, যাৰ কঁকাল সৰু আব্দু দীৱলী শোভিত, যাৰ বচন সুমধুৰ, যি নাৰী সদায় সুসঞ্জিতা, যি কামিনীয়ে মৃদু লঘু আব্দু পৰিৱ আহাৰ কৰে তাকেই বল্লভা পশ্চিমী বোলে। সেই পশ্চিমী বৰ্ণীয়েই হৈ কামিনী-কুল শ্ৰেষ্ঠা।

দুয়ো দুয়োকে বৃদ্ধি পালে, দুয়ো প্ৰকৃতিৰ নিয়ম উলংঘন নকৰি চলিলে স্বামী-স্ত্ৰীয়ে দীৰ্ঘকাল দাম্পত্য জীৱনৰ পূৰ্ণ সম্ভোগ যে ভোগ কৰিব পাৰে তাত সন্দেহ কৰাৰ কাৰণ নাই। সংযত স্ত্ৰী-পুৰুষ উভয়পক্ষে ৬০।৭০ বছৰলৈকে পবম আগ্ৰহেৰে, পৰমাপ্ৰীতিৰে প্ৰণয় যজ্ঞাগ্নিত যে পূৰ্ণহৃদিত দি থাকিব পাৰে তাৰ প্ৰমাণৰ অভাৱ নাই। আমি পুৰুষেই কৈছোঁ, বাল্যসুলভ অস্বাভাৱিক উপায়ে শত্ৰুক্কয় আব্দু ক্ষীণ কৰিলে বিবাহিত জীৱনৰ পৰা আনন্দ পোৱা টান হয় আব্দু পালেও ক্ষণস্থায়ী হব তাত সন্দেহ নাই।

“যৌৱনে কুন্ধৰী ধন্যা” অৰ্থাৎ যৌৱন কালত কদাকাৰকো শোভন যেন দেখি। আচলতে প্ৰোঢ়া বা বৃদ্ধাৱস্থাতো সুন্দৰী বোলায় স্বামীৰ চিত্ত আকৰ্ষণ কৰি সম্ভোগেচ্ছা জন্মাব পৰাকেহে আমি সুন্দৰী বুলিব খোজোঁ। অতিৰিক্ত সহবাসত, শক্তি সামৰ্থ্যলৈ আওকাণ কৰি বহু সন্তান উৎপাদন কৰাৰ ফলত স্ত্ৰীৰ অশালিতৰ সীমা নাথাকে; স্বামীৰ অৱহেলাৰ পাত্ৰী হয় আব্দু তেনে অৱস্থাত পূৰ্ণযৌবনা স্ত্ৰীবো যৌবনকাল অতি শীঘ্ৰে অতীত হয়।

পৰিমিত মৈথুন কাক বোলে নিশ্চয় (নিৰ্ণয়) কৰি কোৱা টান। কাৰণ দেশ, কাল, পাত্ৰ ভেদে তাৰ পৰিমাণভেদ ঘটিবয়ে। স্ত্ৰী-পুৰুষৰ স্বাস্থ্য আৰু প্ৰকৃতিগত কামভাৱৰ ওপৰতো বহুতো নিৰ্ভৰ কৰিব। প্ৰকৃতিগত কামভাৱৰ (sex urge) বিজ্ঞতা দেখুৱাবৰ কাৰণে ডাক্তৰ মাৰি ষ্টোপ্চে (Dr. Marie Stopes) নিজে জনা দুগৰাকী তিবোতা-মুনিহৰ উদাহৰণ দিছে।

দুয়ো বিধৰ স্ত্ৰী-পুৰুষ নিৰোগী, সুস্থ আৰু সৱল; দুয়োৰো মাজত প্ৰকৃতিগত বিশেষ বৈষম্যতা একো দেখা নাযায়। স্বামীৰ ভিতৰত পৰমাপ্ৰীতি আছে আৰু সহবাস বিষয়ত স্ত্ৰী-পুৰুষৰ কাৰো অনিচ্ছা (undersexed) থকা বুলি জনা নগৈছিল আৰু সেই বিষয়ে দুয়োৰো একমত। এহাতে দুবছৰৰ মূৰত এবাৰ সহবাস কৰিয়েই পৰম সুস্থ আৰু সেয়েই দম্পতিৰ সৰ্বসামান্য সহবাসবিধি হোৱা উচিত বুলি ভাবে, কিন্তু আন দুজনে ২৪ ঘণ্টাৰ ভিতৰত নিতৌ তিনি-বাৰকৈ সহবাস কৰাকেই বিধি বুলি মানি লৈ ৩৬৫ দিনে সেই দৰে চলিছে। এসময়ত কোনো কাৰ্য্য গতিকে ঘৈণীয়ে এদিন দুপৰীয়া উপস্থিত থাকিব নোৱাৰাত গিৰিয়েকৰ ফ্লেভৰ স্তম্ভ নাই। তেওঁলোকে বিধিমতে চলি স্বাস্থ্যৰ হানি নোহোৱাকৈ পৰমানন্দে থকা দেখা গৈছিল। সুস্থ সৱল মানুহৰ ভিতৰতো ঘোঁতয়া ইমান প্ৰভেদ দেখা যায় ঘোঁতয়া বোগগ্ৰস্ত বা অসাধাৰণ লোকৰ ইয়াতকৈয়ো পাৰ্থক্য হব পাৰে তাক অনুমান কৰিব পাৰি। তিনিবাৰ বিধৰ কথা শুনি এজনা আদহীয়া ঘৈণীয়ে শ্ৰীমতী মাৰিক হেনো কৈছিল, “মোৰো গতি সেয়েই; মোৰ শৰীৰে নসয়, কিন্তু প্ৰভুয়ে নামানে; গতিকে ইচ্ছাই অনিচ্ছাই আজি ভালেমান বছৰৰ পৰা সেইদৰে সম্মতি দিয়েই আছে।” এই বিষয়ে বহুতো অনুসন্ধান আৰু গৱেষণা কৰি যৌনতত্ত্ববিদ পণ্ডিত ডাঃ ৰবিয় (Dr. W. F. Robie) লেখিছে যে সাধাৰণ অৱস্থাত সপ্তাহে এবাৰ বা মাহে এবাৰ সহবাসেই প্ৰকৃষ্ট বিধি। তেওঁৰ মতে ৩৫ বছৰৰ কম

বয়সীয়াই সপ্তাহত ৫/৬ বাৰলৈকে পাৰে। ৩৫ আৰু ৫৪ বছৰৰ ভিতৰত সপ্তাহে দুবাৰ বা উৰ্দ্ধসংখ্যাই ৪ বাৰ আৰু ৫৪ৰ পৰা ৭৫ বছৰলৈকে সপ্তাহত এবাৰ বা দুবাৰেই সীমা। এই কথাৰ সত্যতা উপলব্ধি কৰিবলৈ হলে বা মানিবলৈ হলে আমাৰ দেশৰ আৰু বিলাতৰ ডেকা-গাভৰুৰ স্বাস্থ্য-পৰমায়ুৰ কিমান প্ৰভেদ তাক ভালদৰে ভাবি চাই উলিয়াব লাগিব।

আমাৰ দেশত শাস্ত্ৰমতে “পণ্ডাশোৰ্কাৰ্ণ বনং ব্ৰজেন্”

গতিকৈই সহবাসৰ কামনা তৎপদ্বৈ ই এৰিব লাগিব। আজিকালিৰ দিনত শাস্ত্ৰমতে চলা মানুহৰ সংখ্যা খুব কম, গতিকেই শাস্ত্ৰৰ কথা বাদ দিয়ো শক্তি-সামৰ্থ্যলৈ চাই সাধাৰণ অৱস্থাত সপ্তাহে গড়ে এবাৰ বা দুবাৰকেই বিধি বুলি ধৰিলে ৬০।৭০ বছৰলৈকে সম্ভোগ কৰি সুখে-সন্তোষে থাকিব পাৰিব।

কোঁতয়াবা নিজৰ স্ৰুবিধালৈ চাই এদিন বা এসপ্তাহত বোঁছ কম কৰি লোৱা অবিধি নহব। নিজৰ আৰু স্ত্ৰীৰ প্ৰবৃত্তি, স্বাস্থ্য আৰু সামৰ্থ্যৰ লগত ৰিজাই নিজৰ বিধি-নিষেধ স্থিৰ কৰি লব লাগিব।

স্ত্ৰীৰ ইচ্ছাই-অনিচ্ছাই ইন্দ্ৰিয় চৰিতাৰ্থ কৰা পশু-প্ৰকৃতিত-কৈয়ো হীন বুলিব পাৰি। সহবাসৰ সময়ত তিবোতাৰ যে পুৰুষৰ দৰে পৰিতৃপ্ত হয় এই সাধাৰণ কথা নজনা মানুহৰ সংখ্যা নিচেই কম নহব। কিন্তু এইকথা নজনাৰ পৰা অশেষ অশান্তিৰ আৰু ৰোগৰ কাৰণ হয়। পুৰুষৰ পৰিতৃপ্ত যিদৰে হয়, স্ত্ৰীৰ ঠিক সেই দৰে নহয়। উত্তেজনাৰ চৰম অৱস্থাত পৰিতৃপ্তৰ আদিতে স্ত্ৰী-বীৰ্য্য লাহে লাহে বৈ থাকে। উচিত পৰিমাণে উত্তেজনা নহলে স্ত্ৰী-অঙ্গ সুস্থতাৰস্থাত থাকে, সেই অৱস্থাত সহযোগ অবিধি, কাৰণ চেপ আৰু শূকান অৱস্থাত সহযোগৰ ফলত অঙ্গ ক্ষত হোৱাৰ সম্ভাৱনা সবহ। পুৰুষৰাগৰ দ্বাৰাই সহকৰ্ম্মিণীৰ প্ৰাগত সমপৰিমাণে আগ্ৰহ জগাই তুলিব লাগিব।

দশম অধ্যায়

পূৰ্ব্বে সাধাৰণ অৱস্থাত সুপ্তভাৱ ধাৰণ কৰি থাকে; তেনে অৱস্থাত ইচ্ছা সত্ত্বেও পূৰ্ণ সহযোগ অসম্ভৱ। মানসিক আৰু শাৰীৰিক উত্তেজনাৰ দ্বাৰাই পূৰ্ব্বে বন্ধিত আৰু উন্নত নকৰিলে পূৰ্ণাধিকাৰ অসম্ভৱ। দীন হীন দুৰ্বলৰ প্ৰতি যেনেকৈ ৰাজপ্ৰাসাদৰ সিংহদ্বাৰ বন্ধ, হীনবীৰ্য্য ক্ষীণাঙ্গ পূৰ্ব্বেৰ প্ৰতিও প্ৰণয় মন্দিৰৰ দ্বাৰ সেইদৰেই বন্ধ।

“To that sacred Temple of love

None but the upright can enter.”

এই দ্বাৰাবোধক বচন উভয়তে খাটে। কুম্ভীৰ দূৰ্গদ্বাৰ অববন্ধ আৰু সংৰক্ষিত। নিজ শক্তি-সামৰ্থ্যৰ পৰিচয় দি উদ্ধৃত অস্তৰ দ্বাৰা বন্ধদ্বাৰ ভেদ কৰি দূৰ্গ প্ৰবেশ কৰিব লাগিব। প্ৰণয়-বৰ্ণনাৰ বৰ্ণনাৰ দূৰ্ভেদ্য দূৰ্গ অধিকাৰ কৰিবলৈ হলে কটাক্ষাদি বিশিষ্ট শব্দ সন্ধান কৰিব লাগিব। প্ৰণয়বৰ্ণনাৰ শাণিত অস্তৰ দ্বাৰাই অভিভূত কৰি দৰ্শন, স্পৰ্শন, চিৎকৃতি,

শিঃৰণ আদি বৰ্ণন-যুদ্ধ কৌশলৰ দ্বাৰাই বশ্যতা স্বীকাৰ কৰাই বৰ্ণনাত্মক বৰ্ণনাক প্ৰশমিত কৰিব লাগিব। তাৰ পিছত দূৰ্গ জয় কৰি পূৰ্ণ প্ৰবেশ লাভ কৰিব লাগিব। কামকলাৰ বিচিত্ৰ চিত্ৰগত স্ত্ৰী-হৃদয় উদ্বেলিত আৰু বিমোহিত কৰি প্ৰণয় বিহুলা কৰিব লাগিব। তেতিয়া ধীৰে নিৰ্ব্বোধে পূৰ্ণাধিকাৰ বিস্তাৰ কৰিব লাগিব। Shakespeare এ কোৱাৰ দৰে, “If these be dry stray lower down where the fountain be.”

পৰ্ব্বতত পানী নাপালে ভৈয়ামলৈ নামি যাবা যত প্ৰেমৰ নিজৰা জৰিছে।

মহাকাবি কালিদাসেও লিখিছে—

“...কন্দৰ্প বাণানালে দক্ষানামবগাহনয়ে

হিৰিণা ৰম্যং সৰো নিশ্চিতং”

অৰ্থাৎ বিধাতাই কন্দৰ্পানলত ডেই-পূৰ্ব্বে মৰা পূৰ্ব্বেসকলৰ স্নানার্থে এই সৰোবৰ নিশ্চিন্ত কৰিছে।

একাদশ অধ্যায়

এজন মানুহক বা তিবোতাক দেখিলে চকুত পৰা মাত্ৰেই চকু আঁতৰাই লবৰ মন যায়; কেতিয়াবা আকৌ চাই চাই হেঁপাহেই নপলায়; সকলো অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গৰ দ্বাৰাই ছুই খাবৰ মন যায়। সৌন্দৰ্য্য আৰু কল্পনাৰ দ্বাৰাই আকৃষ্ট হৈ শৰীৰ আৰু মন দুয়ো পক্ষে উত্তেজিত নহলে সহবাসত পূৰ্ণানন্দ উপভোগ কৰিব নোৱাৰিব। তাৰ অভাৱত হস্তমৈথুন আৰু স্ত্ৰী-মৈথুন সমান হয়। দৰ্পিতৰ প্ৰণয়পূৰ্ণ চুম্বনত অনন্ত প্ৰণয়-কাহিনী নিহিত থাকে। বিখ্যাত যৌনতত্ত্ববিদ ডাঃ ভেনঃ ডি ভেল্ডে (Dr. W. H. Van de Valde) লিখিছে—“Most important part of the sensex is Sexual Matters is touch.”

অৰ্থাৎ কাম প্ৰজননৰ প্ৰধান কৰ্ত্তা স্পৰ্শনভূতি। ওষ্ঠাধৰ চুম্বনেই বতিৰঙ্গলালসাৰ আদি জাননী। প্ৰেম প্ৰসঙ্গত চুম্বনৰে অলেখ প্ৰকাৰ ভেদ আছে। মাকে লৰাৰ মূখত খোৱা অতি

চেনেহৰ স্নিগ্ধমধুৰ চুমা এটি আৰু আকোপপূৰ্ণ উল্লসকাৰী প্ৰণয় চুম্বনৰ বহু প্ৰভেদ—হীৰা-মাণিক্যৰ প্ৰভেদৰ দৰে।

পূৰ্ব্বে আৰু অনূৰণৰ ভেদত প্ৰণয় চুম্বনৰো বিধ বা প্ৰকাৰ বহুতো হয়।

ছোঁট-নোছোঁটকৈ টপ কৰে দিয়া চুমাটিয়ে প্ৰাণত বিজুলী সঞ্চাৰ কৰি দি যায়; ছুই যোৱা চুমাটিয়ে ভাৱ ইণ্ডিততে জনাই যায়; আৰ্চাম্বতে খোৱা বা খন্তেক বৈ খোৱা চুমাটিয়ে কণ্ঠ-নকণ্ঠ মনক কথাটিৰ পূৰ্ব্বেভাস দি যায়; বৈ যোৱা চুমাই অন্তৰৰ আকোৰ চাপ ধৈ যায়; ধৈ যোৱা চুমাটিয়ে প্ৰাণত দিঠকতে সোণোৱালী সপোন জগাই তোলে; আকোপপূৰ্ণ স্পৰ্শ-মুখৰ নিঃশব্দ চুম্বনে প্ৰাণ আকুল কৰি তোলে; অধীৰ চঞ্চল শব্দমুখৰ প্ৰাণস্পৰ্শী চুম্বনে প্ৰেমিকৰ প্ৰাণত প্ৰেমৰ নিজৰা জৰায়; আনন্দত অধীৰ দেহ-মন-প্ৰাণ শান্ত, শান্ত আৰু সুমধুৰ কৰি দিয়ে। প্ৰণয়চতুৰ স্ত্ৰী-পূৰ্ব্বে ইয়াৰ অলেখ

প্রকাব ভেদে জানে। নজনাই জানিবৰ চেষ্টা কৰা উচিত, কাৰণ
প্রণয় যজ্ঞৰ এওঁয়েই প্ৰবোধিত, প্রণয় অভিনয়ৰ এওঁয়েই আচাৰ্য।
শিৰোমণি। ওষ্ঠাধৰ চুম্বনেই প্রশস্ত নিয়ম, কিন্তু প্রণয় প্ৰসঙ্গত
স্পৰ্শানুভূতিৰ আতিশৰ্ষ্যত সৰ্ব্বাঙ্গ চুম্বন বিধি কামশাস্ত্ৰত
পোৱা যায়। পৰিতৃপ্তিৰ অনতি প্ৰবেশ বা লগে লগে অনুভূতিৰ
আতিশৰ্ষ্যত অধৰ দংশন বতিৰ্গৰ অন্তৰ্ভুক্ত। প্রণয়ৰ অভিনয়
প্রধান নায়ক-নায়িকাৰ লগত সৰ্ব্বাঙ্গই কাৰ্য্য কৰে। প্ৰসঙ্গত
নহয় মানে অভিনয় অসম্পূৰ্ণ থাকে; অভ্যৰত অভিনয় অঙ্গ-
হীন আৰু নিৰর্থক হয়।

কিছমান তিবোতাৰ শাৰীৰিক আৰু মানসিক দুয়ো বিধৰ
উত্তেজনাই কম। তেওঁবিলাকক সহযোগৰ প্ৰবেশই উচিত পৰি-
মাণে উত্তেজিত কৰি লব লাগে; নহলে সঙ্গম তৃপ্তহীন হয়
আৰু পৰিতৃপ্তিৰ অভ্যৰত বহুতো সময়ত তিবোতা বন্ধা হয়।
উত্তেজনাশূন্য তিবোতাক উত্তেজিত কৰিব নোৱাৰিলে ডাক্তৰৰ
সহায় বিচৰা যুগুত হব। প্ৰবৃষৰ বিষয়েও একেই কথা।
এম্প্ৰেচ মেৰায়া তিবজাৰ বহুদিনলৈকে সতি-সন্তান নোহো-
ৱাত বহু ডাক্তৰে চিকিৎসা কৰিও উপকাৰ দেখুৱাব নোৱাৰিলে।
শেষত বিখ্যাত ডাঃ ডাঃ ভন চুবেটেনৰ বহু অনুসন্ধানৰ ফলত
আচল কাৰণ ধৰা পৰিল আৰু তাৰ পিছত অতি সহজ
চিকিৎসাতেই তেওঁ সুপ্ৰসবা হৈ ১৬টি ল'ৰা-ছোৱালীৰ জননী
হয়। বোগ নিৰ্ণয় হল এয়ে যে সঙ্গমৰ প্ৰবেশ আৰু সময়তো
তেওঁ উচিত পৰিমাণে উত্তেজিত নহয় আৰু সেই কাৰণেই তেওঁৰ
পৰিতৃপ্তিৰ প্ৰবেশই স্বামীৰ পৰিতৃপ্তি হয়। উত্তেজনাৰ অভ্যৰত
প্ৰায়ে তেওঁৰ পৰিতৃপ্তি নহৈছিলেই। ঔষধবো ব্যৱস্থা হল এয়েই।

"Practeria Censeo Vulvum Sacratissima Majes-
tatic anti Conitum dintus esse titillandum."

"Further more, I am of opinion that the Sex
Organ (in this case the clitoris) of your Most
Sacred majesty should be titillated (before actual
coitus)" অৰ্থাৎ "মোৰ মতে মহামহিমাময়া ৰাজমহিষীৰ স্ত্ৰী-
অঙ্গ (এই ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ যৌনকণ্টক) সঙ্গমৰ প্ৰবেশই হাতেৰে
মৈথুন কৰি দিব লাগিব।" স্তন্যৰ ভাগত আৰু যৌনকণ্টকত
সবাতোকৈ স্পৰ্শানুভূতি সবহ, সেই কাৰণেই তাত হাত দিলে
অত্যধিক উত্তেজনা হয়। সঙ্গমৰ সময়ত স্ত্ৰী অঙ্গ শূকান

থাকিলে বমণ সুখদায়ক নহৈ দুয়ো পক্ষে কষ্টকৰ হয়।
স্বাভাৱিক মতে যৌন নিঃসৰণ নহলে বা পৰিমাণত কম হলে
আন বস্তুৰ দ্বাৰাই সুচল কৰি লোৱা উচিত। কিন্তু এনে
বস্তু ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব যাব দ্বাৰাই স্ত্ৰী-অঙ্গৰ কোমল
অংশ ক্ষত বা দূষিত নহয়। পানীৰে সহজে ধুই পেলাব পৰা
বস্তু ব্যৱহাৰ কৰা উচিত। স্ত্ৰী-অঙ্গ পৰীক্ষা কৰোঁতে ডাক্তৰে
যি বস্তুৰে আঙুলি পিছল কৰি লয় সেই বস্তু ব্যৱহাৰ কৰা
যুগুত নহয় বদলি কয়, কাৰণ তাত চাবন আৰু গ্লিচাৰিন থাকে
আৰু সেই বস্তু সবহ পৰ থাকিলে আৰু ওপৰত ঘ'হনি লাগিলে
কোমল অংশ ৰঙা পৰি উৰ্ধ্বৰ পাবে। ডাক্তৰক শূন্যৰে ব্যৱহাৰ
কৰা উচিত। দাঁতৰ বা মূৰৰ অসুখ নাথাকিলে থুইবে সুচল
কৰাও বেয়া নহয় বদলি ডাক্তৰে কয়, কিন্তু সেই কাৰ্য্য কৰোঁতে
যাতে আদিবসৰ পৰিৱৰ্তা নষ্ট পাই বিভৎস বসৰ অৱতাৰণা
নহয় তালৈ বিশেষ চকু ৰাখিব লাগিব। ভুলাই ভঙাই সকলো
কথাকে কৰাব পাৰি, কিন্তু বলেৰে কৰোৱা টান। স্ত্ৰীসুলভ
লজ্জাশীলতা প্ৰীতিৰে আৰু প্ৰেমেৰে নেৰুৱাই বলেৰে হৰিলে
তাৰ ফল বিপৰীত হয়। সহবাসৰ সময়ত স্ত্ৰীৰ মনৰ ভাব,
শৰীৰ অৱস্থা সকলোলৈকে বিশেষভাৱে লক্ষ্য ৰাখিব লাগিব।
সকলো অৱস্থা অনুকূলে কৰিহে সঙ্গম আৰম্ভ কৰা উচিত।
লোভত বা ভোকত তপত ভাত খালে জিভা পোৰে, সিপিনে
আকৌ চেচাঁ ভাত-আঞ্জাত সোৱাদো নাপায়; খালে অসুখ কৰে।
উভয়ৰ অঙ্গৰ আকাৰ ভেদত বহুতো সময়ত বহুতো বিঘাত
ঘটে। পৰিমাণ যতে সমান হয় তাৰ চেষ্টা কৰিব লাগে।

যৈগীৰ সুখ-দুখ, সুবিধা-অসুবিধা, ইচ্ছা-অনিচ্ছালৈ
আওকাণ কৰি যিজনে সহবাস কৰে তেওঁৰ শিক্ষাসদাচাৰৰ বিশেষ
অভাৱ বদলি কৰি পাৰি। তেওঁ পশু ভাৱত মনুষ্য জীৱনৰ
স্বৰ্গীয় সুখৰ পৰা বঞ্চিত। লম্পটৰ চৰ্ম-ঘৰ্ষণ শূক্ৰ কয় মাত্ৰ
বিভৎস বসাত্মক; প্ৰেমিকৰ সহবাস মৰ্মস্পৰ্শী, স্পৰ্শানুভূতিৰ
বিচিত্ৰ মূৰ্ছনা, ই অতি পৰিৱৰ্তা আদিবসাত্মক। এটাই অৱসাদ
আনে, আনটোৱে জীৱন আনন্দময় কৰি শক্তি সঞ্চাৰ কৰে; এটা
মৃত্যুবাহক হলাহল, আনটো মৃত সঞ্জৰনী অমৃত।

কীৰ্ত্তিধাৰণ শক্তি প্ৰবৃষতকৈ তিবোতাৰ সবহ, কাৰণ প্ৰবৃষৰ
উত্তেজনা অধিক আৰু সহজে হয়। প্ৰবৃষৰ পৰিতৃপ্তি হলে
প্ৰবৃষ কাৰ্য্য আৰম্ভ কৰা টান, কিন্তু স্ত্ৰী পক্ষে প্ৰবৃষৰ

অভিনয়ৰ অন্ত নো পৰোঁতেই স্ত্ৰীৰ একাধিক বাৰ পৰিসমাপ্তি হয়।

পৰিসমাপ্তিৰ পিছতেই স্ত্ৰী সংসৰ্গ বহিত কৰা অবিধি। পৰিসমাপ্তি হোৱা মাত্ৰকেই বিচ্ছিন্ন হলে ইন্দ্ৰিয়সমূহৰ সাম্যভাৱ বিনষ্ট হয়। শিৰা-উপশিৰাই স্বাভাৱিক গতি পাওঁতে পলম লাগে; সংযোগ অৱস্থাতেই সেই অৱসাদ আহি সৰ্ব্ব উত্তেজনা বহিত হোৱা উচিত। কাৰ্য্য অন্তে সংযোগত থাকি কিছুপৰ কথাবাতী পাত খকাই বিধি।

গৰ্ভসংগ্ৰাৰ ভয়ত কোনো লোকে পৰিতৃপ্তিৰ প্ৰদ্বেশি সংযোগ বহিত কৰে; ইংৰাজীতে ইয়াক Coitus Interruptus বোলে। কোনো কোনো ডাক্তৰৰ মতে ইয়াৰ পৰা উভয় পক্ষৰ অনিষ্ট হয়। পৰিতৃপ্তিৰ অনতি প্ৰবেৰ্ অত্যধিক উত্তেজনাৰ কাৰণে সংযোগ বহিত কৰোঁ বোলোতেই পৰিসমাপ্তি হৈ উদ্দেশ্য অসম্পূৰ্ণ কৰে। যোনিকন্টকত ঘৰ্ষণ নহলে তাৰ পৰিমাণ নাবাঢ়ে আৰু স্পৰ্শ-অনুভূতিৰ মাত্ৰা অসম্পূৰ্ণ থাকে। Van de Valde-এ তেওঁৰ Ideal Marriage নামৰ পুথিত সহবাসৰ কিছুমান প্ৰকাৰ আৰু বিধি নিবুপণ কৰি দিছে। সেই কিতাপখন পঢ়িব-লগীয়া।

সংযোগৰ প্ৰকাৰ ভেদ জ্ঞানৰ আৱশ্যকতা আছে বুলি আমি ভাবোঁ। কামকলাৰ প্ৰকৃষ্ট জ্ঞানৰ অভাৱত দাম্পত্য জীৱনৰ

বৈচিত্ৰ্য লোপ পায়। একে বস্তুকে খাই খাই বেজাৰ লাগিলে স্নুচক বান্ধনিয়ে সেই বস্তুকেই 'আনদৰে বান্ধি খুৱাই টকালি পৰাব পাৰে। দাম্পত্য প্ৰণয় যাতে অম্লমধুৰ নহৈ দীৰ্ঘকাল স্নুচক হৈ থাকে তাৰ বাবে কেলি-কোত্ৰহল কৌশলৰ দ্বাৰাই ন ন বং চবাই সহবাস নিত্য-নতুন আৰু লোভনীয় কৰি ৰাখিব লাগিব। ডাঃ মাৰি স্টোপ্চেও (Dr. Marie Stopes) এই বিষয়ে বহলাই লিখাত তেওঁৰ এজন লৰ্ড বন্ধুৱে তেওঁক খং কৰি এইদৰে কৈছিল, "এইবিলাক গল্পপুত কথা প্ৰকাশ কৰাৰ ফলত ভদ্ৰ তিবোতাৰ লাজ-সম্ভ্ৰম নথকা হব; এইবিলাক কাৰ্য্যৰ দ্বাৰাই তিবোতাৰ চিত্ত চঞ্চল হব আৰু তাৰ ফলত ভ্ৰষ্টা হোৱাবো আশংকা বাঢ়িব। আমি কোঁতয়াবা স্নুচক ব্যাপাৰৰ বাহুল্য স্নুচক পাবৰ মন কৰিলে বাৰাঙ্গণাৰ তালৈ যাওঁ। নিজৰ ঘৈণীৰ লগত এই দৰে ব্যৱহাৰ কৰিলে তেওঁলোকৰ সন্মান পোৱা টান হব। তেওঁলোকক বাধ্যত বখা অসম্ভৱ হব।" এই কথাৰ যুক্তি কিমান তাক অলপ গমি চালেই বুজিব পাৰি। প্ৰদ্বেশৰ যদি বমণ বাহুল্য স্নুচক উপভোগৰ ইচ্ছা হব পাৰে তিবোতাবো সময়ে সময়ে সেই ভাৱ হোৱা স্বাভাৱিক বুলি ধৰি লৈ ভাবি চাব লাগিব তাৰ পৰিণাম কি হব—পৰিণামত হয় গল্প-প্ৰণয়, নহলে নিবাশাৰ অৱসাদে জীৱন নিৰানন্দ আৰু আগ্ৰহশূন্য কৰিব।

দ্বাদশ অধ্যায়

জন্ম-নিৰোধ

কামনাৰ অভিব্যক্তি প্ৰেমত; প্ৰেমৰ পৰিসমাপ্তি যৌন-মিলনত কামনাৰ অদম্য প্ৰেৰণাত দেহ-মন-প্ৰাণ যোঁতয়া বিকশিত হৈ উঠে, সৌন্দৰ্য্যৰ তীৱ্ৰ অনুভূতিত অন্তৰাত্মা যোঁতয়া স্পন্দিত হয়, তেঁতয়া বৃজিব লাগিব যৌৱন সমাগত। যৌৱনৰ সমাগতত প্ৰচ্ছন্ন কামনাই প্ৰকাশৰ চেষ্টা কৰে। সেই প্ৰকাশৰ চেষ্টাত শৰীৰ আৰু মন প্ৰলুকিত, ৰোমাঞ্চত আৰু উচ্ছ্বাসিত হৈ উঠে—কামনাই পৰিতৃপ্তি বিচাৰে মিলনত।

সেই মিলন সৰ্বাঙ্গ-সুন্দৰ কৰিবৰ কাৰণে উভয়ৰ পৰিচয় লব লাগিব উভয়ে আৰু পাব লাগিব দুয়ো। পৰিপূৰ্ণ পৰি-

তৃপ্তিৰ স্নুচক সোৱাদ পাবলৈ হলে দুয়ো দুয়োত আত্ম-সমৰ্পণ কৰিব লাগিব নিজ ইচ্ছায়। অন্তৰৰ আৰু বাহিৰৰ সৰ্ব্ব আবৰণ উন্মোচন কৰি পৰিপূৰ্ণ যৌৱনৰ লাৱণ্যলীলামণ্ডিত দেহ লৈ বাঞ্ছিতৰ আগত থিয় দিব লাগিব; প্ৰেমালিঙ্গনত প্ৰণয়ীজনক মতজীয়া কৰি তুলিব লাগিব তেঁতয়াহে দাম্পত্য জীৱন সুৱাদি হব; মনুষ্য জীৱন সাৰ্থক হব। প্ৰজাসৃষ্টি যেনেকৈ প্ৰকৃতিৰ নিয়ম, স্বাস্থ্য-ৰক্ষা আৰু সমাজ-ৰক্ষাও সেই-দৰে প্ৰকৃতিৰ অভিপ্ৰায়। দম্পতিৰ শাৰীৰিক আৰু আৰ্থিক অৱস্থা সম্পূৰ্ণৰূপে সন্তোষজনক হলে সন্তানৰ সংখ্যা কমোৱাৰ

বিশেষ আৱশ্যকতা নাথাকিবও পাৰে, কিন্তু সাধাৰণতে আজি-কালিৰ তিবোতাৰ স্বাস্থ্যলৈ চাই আৰু জনসাধাৰণৰ ভয়ংকৰ আৰ্থিক দৰৱস্থালৈ চাই সৰহ ল'ৰা-ছোৱালী জন্ম দিয়া মহাপাপ বঢ়িল কব পাৰি।

জনম-মৰণ ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা বঢ়িল মানি লৈ বছৰে বছৰে সন্তান জন্মাত বাধা নিদি এপাল ল'ৰা-ছোৱালী ডিঙিত বান্ধি লৈ কলৌজপৌ কৰি মৰা লোকৰ সংখ্যা বহুতো দেখা যায়। কিছদ্-মানে ইচ্ছা কৰি জন্ম নিবোধ নকৰে আৰু সৰহভাগে ইচ্ছা থকাতো উপায় নাজানি বন্ধ কৰিব নোৱাৰে। ব্ৰহ্মচৰ্য্য পালন কৰি জন্ম বাহিত বা স্খাগিত কৰা অসম্ভৱ বঢ়িলেই হয়। ইউৰোপ, আমেৰিকা আদি দেশত শিক্ষিত লোক মায়েই সন্তানৰ সংখ্যা কমাব ধৰিছে। তিবোতাৰ ইচ্ছা, অনিচ্ছা, শক্তি-সামৰ্থ্য আৰু পৰিবাৰৰ আৰ্থিক অৱস্থালৈ চাই সন্তানৰ সংখ্যা কম-বেছি কৰাৰ আৱশ্যকতা নজনা আৰু নমনা লোকৰ সংখ্যা সেই দেশত থুব কম। কিন্তু দুখৰ কথা, আমাৰ দুখীয়া দেশত সেই বিষয়ে শিক্ষিত সম্প্ৰদায় আজিও বিশেষ উদাসীন। জনা-বুজা শিক্ষিত লোকেও পুৰুষ নোৱাৰা পৰিয়ালৰ সৃষ্টি কৰি অসুখ অশান্তি চপাই লোৱা দেখিলে বেয়া লাগে; কিন্তু অজলা অজ্ঞান নিচেই হোজা গাৱলীয়া মানুহৰ তেনে দুৰ্গতি দেখিলে শিক্ষিত সমাজক দায়ী নকৰি নোৱাৰি। নিৰক্ষৰ, নিঃসহায় শ্ৰমজীৱী-সকলক জন্ম-নিবোধ বিষয়ক শিক্ষা দিবই লাগিব।

ডেকা-গাভৰুৰ সুখ-সন্তোষৰ নিমিত্তে, নিজৰ স্বাস্থ্য বন্ধাৰ কাৰণে, বোগ নিবাৰণৰ কাৰণে, নিৰপৰাধী আগন্তুক অবুজসকলৰ কল্যাণৰ অৰ্থে ইচ্ছামতে আৰু আৱশ্যকমতে সন্তান জন্মাবৰ উপায় অৱলম্বন কৰিব লাগিব। সুস্থ আৰু তৃপ্ত জীৱ সৃজন কৰিবলৈ হলে স্বামী-স্ত্ৰী দুয়ো সন্তোষ মনেৰে স্বইচ্ছাই উপযুক্ত সময়ত সহবাস কৰিব লাগিব। যোৱা দহ বছৰৰ ভিতৰত পাশ্চাত্য জগতত এই জন্ম-নিবোধ বিষয়ক জ্ঞানে বিশেষ বিস্তুতি লাভ কৰিছে। যদিও এতিয়াও এদল মানুহে সেই মত সমৰ্থন নকৰে, সৰহভাগ চিন্তাশীল মানুহেই ইয়াৰ পক্ষপাতী। এই কাৰণেই এই বিষয়ে আৰু কিছু বহলাই কোৱা উচিত হব। জন্মনিবোধ নতুন বিষয়ে যিসকলে প্ৰথমতে আলোচনা কৰিছিল আৰু তাৰ সপক্ষে মত প্ৰকাশ কৰিছিল তেওঁলোকে যথেষ্ট লাঞ্ছনা ভোগ কৰিবলগীয়া হৈছিল; বহুতো

ক্ষেত্ৰত আদালতৰ যোগে অত্যাচাৰো সন্নিহতগীয়া হৈছিল। আজি কিন্তু সেই বিষয়ে জগতৰ চিন্তা ধাৰাৰ পৰিবৰ্তন হোৱা দেখা যায় আৰু সকলো মানুহে যাতে সহজে স্বাস্থ্যৰ হানি নোহোৱাকৈ আৱশ্যক অনুসৰি জন্মনিবোধ কৰিব পাৰে তাৰ দিহা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। প্ৰশ্ন হ'ব পাৰে যে ইমান দিনে জন্মনিবোধ নকৰাকৈ যদি সমাজ চলিব পাৰিছিল আজি কিয় প্ৰকৃতিৰ বিৰুদ্ধে এনে যুদ্ধ ঘোষণা কৰিবলৈ ওলাইছে? আৰু কিছদ্মান লোকে আজিও দৰাচলতে বিশ্বাস কৰে যে জন্ম নিবোধ কৰা মহাপাপ।

সমাজৰ গতিৰ পৰিবৰ্তনৰ লগে লগে ইয়াৰ আৱশ্যকতা আহি পৰিছে। আগৰ দিনৰ মানুহে এই প্ৰথা নাজানিছিল বা ইয়াত বিশ্বাস নকৰিছিল এনে কথা ডাঠকৈ কব নোৱাৰি। এই ইচ্ছাৰে গাঁৱে-ভূঞা ঔষধ ব্যৱহাৰ কৰা কথা বহুদিনৰে পৰা শুনা গৈছে।

স্বাস্থ্য আৰু আৰ্থিক অৱস্থা ভাল থকাৰ গতিকে খুবোৱা-পিপ্ঠোৱাৰ ভয়ত জন্ম-নিবোধৰ আৱশ্যকতা অনুভব নকৰিছিল। তাৰ উপৰিও এতিয়া তিবোতাৰ ব্যক্তিত্বৰ অভিব্যক্তিও সময়ৰ লগে লগে বাঢ়িছে। ইচ্ছাই-অনিচ্ছাই, শক্তি-সামৰ্থ্যৰ বিচাৰ নকৰাকৈ সন্তান উৎপাদন স্ত্ৰী-পুৰুষৰ কৰ্তব্য বঢ়িল তেওঁলোকে মানি লৈছিল; কাৰণ এসময়ত লোকে বিশ্বাস কৰিছিল “পুত্ৰাৰ্থে ক্ৰিয়তে ভাৰ্য্যা”; আজি সেই বিশ্বাস তিমান দৃঢ় নহয়।

আজি শিক্ষাৰ গুণত তিবোতাই নিজৰ ব্যক্তিত্ব অনুভৱ কৰিব পাৰিছে। তাৰ উপৰিও তিবোতাৰ ব্যক্তিত্ব অভিব্যক্তিও সমাজৰ গতিৰ লগে লগে বাঢ়িছে। আজি অৰ্থনৈতিক সমস্যা জটিল হৈছে; ইত্যাদি কাৰণে জন্ম-নিবোধৰ আৱশ্যকতা অনুভৱ কৰিছে সৰহকৈ।

জন্ম-নিবোধ কি কি কাৰণে আৱশ্যক আৰু কোন কোন ক্ষেত্ৰত আৱশ্যক তাক দৰ্কে গমি চালে তাৰ উপকাৰিতা বুজিব পাৰিব।

অন্য সকলো প্ৰকাৰে বিবাহৰ যোগ্য হলেও সন্তান-ধাৰণ আৰু প্ৰসৱ কৰিবলৈ অক্ষমা তিবোতা কিছুমান থকা দেখা যায়। তেওঁলোকৰ পক্ষে সন্তান ধাৰণ মানেই নিশ্চিত মৃত্যু। সাধাৰণতঃ হৃদযন্ত্ৰৰ বিকাৰ থকা তিবোতাৰ এনে অৱস্থা হয়। বাপেক-মাকৰ বোগ সন্তানৰ গাটলৈ সংক্ৰামিত হোৱা প্ৰমাণিত সত্য কথা আৰু সেই বোগ-সংক্ৰামিত হলে সন্তান যে বিকলাঙ্গ, ক্ষীণাঙ্গ

আৰু সংসাৰ-যাত্ৰাৰ পক্ষে নিতান্ত অযোগ্য হব তাতো কাৰো সন্দেহ থকাৰ কাৰণ নাই। গতিকেই বাপেক-মাকৰ দৰাবোগ্য বোগ থাকিলে যে জন্ম-নিবোধ কৰা উচিত হব তাক বোধহয় প্ৰায়ে মানি লব। কিছ্ৰুমান তিবোতাৰ শৰীৰৰ গঠন এনেদৰে যে প্ৰসবৰ যোগ্যতা তেওঁবিলাকৰ নাথাকে; সন্তান নষ্ট কৰি বাহিৰ নকৰিলে প্ৰাণ-হানিৰ বিশেষ আশঙ্কা হয়। তেনে স্থলত জন্মবোধেই প্ৰাণ বন্ধাৰ একমাত্ৰ উপায়।

কোনো কোনো তিবোতাৰ বছৰে বছৰে সন্তান হয়। এনে ঘনাই সন্তান হলে তিবোতাৰ স্বাস্থ্য হানি হোৱা নিশ্চিত আৰু সন্তান সবহ হোৱাত লৰা-ছোৱালীয়ে আৱশ্যকীয় স্বল্প নাপায় দৰিদ্ৰ্যৰ হেঁচাত প্ৰাণান্ত হোৱা লোকে ভাৰ্ষ্যৰ সাহচৰ্য্যত জীৱনৰ নিৰানন্দ কিছ্ৰু পৰিমাণে পাহৰি থকা সম্ভৱ হয়, কিন্তু সন্তানৰ সংখ্যা সবহ হলে সেইকৰি সূখ পোৱাৰো বাট মৰে অতি দৰিদ্ৰলোকৰ কথা বাদ দিও কম দৰ্মহা পোৱা কেৰাণী শিক্ষক আদি কোনো প্ৰকাৰে ভদ্ৰতা বন্ধা কৰি চলা লোকৰ পক্ষে এই বিচাৰ খাটিব। বংশ বৃদ্ধিৰ লগে লগে আৰ্থিক অৱস্থাৰ উন্নতি নোহোৱাৰ গতিকে অল্প সমস্যা বাঢ়ি যায়; সন্তান শিক্ষা-শূন্য আৰু চাৰিত্ৰহীন হয়, ফলত দাম্পত্য জীৱন ঘোৰ অশান্তিৰে ভৰপূৰ হয়। এইবিলাক কথা ভাবি-চিন্তি সন্তান জন্মৰ ভয়তে বহুতো তিবোতাই সহবাসত সন্মতি দিবলৈ আগ নাৱাঢ়ে, স্বামীৰ ইচ্ছা আৰু অনুরোধ সত্ত্বেও সময়ত প্ৰত্যাহ্বান কৰিবলৈ বাধ্য হয়, পৰিণামত প্ৰণয়-কলহ উপস্থিত হৈ শেষত বিবাহৰ ভাৱ স্থায়ী হৈ জীৱন দুঃখময় হয়।

ইচ্ছামতে জন্ম-নিবোধ কৰিব পাৰিলে বহুতো মধ্যবিত্ত লোকে দুটি-এটি লৰা-ছোৱালী লৈ সুখে-সন্তোষে সংসাৰ নিয়াব পাৰিলেহেঁতেন। আজি জন্ম-নিবোধ জ্ঞানৰ অভাৱত বহু পৰিবাৰ দুৰ্দশাগ্ৰস্ত আৰু অশান্তিৰ বাহ হৈছে, সেই-কাৰণেই চ্ৰূণ হত্যা, শিশু হত্যা আদি মহাপাতক বাঢ়ি গৈছে। গতিকেই দাম্পত্য জীৱনৰ সুখ পাবৰ বাঞ্ছা কৰিলে আৰু সমাজ উন্নত আৰু দৃঢ় কৰিবৰ সঙ্কল্প মনত থাকিলে সুস্থ আৰু সবল প্ৰজা সৃষ্টিৰ উপায় কৰিব লাগিব; আৰু তাৰ অৰ্থে জন্ম-নিবোধ জ্ঞানৰ প্ৰচাৰ কৰিবই লাগিব।

কেৱল ব্ৰহ্মচৰ্য্যৰ শ্ৰাবাই জন্ম-নিবোধ কৰা সম্ভৱ বুলি আজিৰ দিনত মানি লোৱা টান হব।

জন্ম-নিবোধৰ বিৰুদ্ধে কেইবাটাও যুক্তি আগ বঢ়ায়। প্ৰথম যুক্তি হৈছে এই কথা অস্বাভাৱিক। প্ৰকৃতিৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰা মনুষ্যবৃত্তিৰ এটি স্বাভাৱিক গতি বুলি ধৰি লব পাৰি। বহুতো স্বাভাৱিক মনোবৃত্তি দমনৰ নামেই সংযম, অথচ সংযম স্বাভাৱিক আৰু শ্ৰেষ্ঠ মনোবৃত্তি। সমাজক দৃঢ় কৰিব খাজিলে পাৰিবাৰিক সুখ-শান্তি সমূলি ক্লিষ্ট কৰিব নুখাজিলে জন্ম-নিবোধৰ ব্যৱস্থা সাদৰে গ্ৰহণ কৰাত বাঞ্ছা আন উপায় দেখা নাযায়।

গৰ্ভ-নিবোধ বা নষ্ট কৰাৰ মনেৰে বহুতো তিবোতাই গাৰ্বলীয়া ঔষধ ব্যৱহাৰ কৰা কথা শুনা যায়। তাৰ ফলত-স্বাস্থ্য ভঙ্গ আৰু উৎকট ব্যাধিৰ সৃষ্টি হোৱা দেখা আৰু শুনা যায়। গৰ্ভপাত কৰাতকৈ গৰ্ভ-নিবোধ কৰা যে বহুতো গুণে ভাল তাক মানি লবই লাগিব।

গৰ্ভ-নিবোধ পাপ বুলি মনা লোকৰ সংখ্যা নিচেই কম বুলি আমি ভাবোঁ; কিন্তু গৰ্ভপাত মহাপাতক আৰু পৰম অহিতকৰ ইয়াক প্ৰায়লোকেই মানি লব; আৰু সেই কাৰণেই আজি সেই কাৰ্য্য আইনতঃ দণ্ডনীয়। নিজৰ সুবিধাৰ কাৰণে জন্ম-নিবোধ কৰিলে জন-সংখ্যা কমি যাব বুলিও এটা যুক্তিৰ উত্থাপন কৰে। কিন্তু সেই যুক্তিৰ মূলত সত্যৰ ভাগ নিচেই কম। কাৰণ যিখিনি অধিক প্ৰজা সৃষ্টি হব তাৰ সবহভাগেই পৰিবাৰৰ আৰু সমাজৰ অযোগ্য হোৱাৰেই সম্ভাৱনা সবহ, গতিকেই এই শিক্ষাশূন্য বোগগ্ৰস্ত অযোগ্য সন্তানে সমাজৰ অল্প ধনস কৰি ব্যাধি বিস্তাৰ কৰি, নিজৰ আৰু পৰৰ অশান্তিৰ কাৰণ হৈ সমাজৰ উন্নতিৰ বাট ভেটি ধৰাত বাঞ্ছা আন একো উপকাৰত নাহে। সুস্থ, সবল আৰু সুন্দৰ সন্তান জন্মোৱাৰ সকলো সমল গোটা হৈ লব লাগিব; তাকে কৰিব নোৱাৰিলে বন্ধ্যা হোৱা বা কৰোৱাও ভাল।

জন্ম-নিবোধৰ বিৰুদ্ধে সবাতকৈ ডাঙৰ অভিযোগ হৈছে যে এই প্ৰথাৰ প্ৰচলনৰ (জ্ঞানৰ) লগে লগে যৌন-মিলনৰ উশ্বলতা বাঢ়িব। আজি সন্তান ধাৰণৰ ভয়ত যিসকল মূৰনিৰ্হ-তিবোতাই সংযত হৈ চলিছে সেইসকলে এনে এটা উপায় সহজে পালে সংযমৰ বাস্তৱ দলিয়াই পেলাব। এই অভিযোগত কিছ্ৰু পৰিমাণে যে সত্য আছে তাক নুই কৰিব নোৱাৰি, কিন্তু ভালদৰে গমি চালে ইয়াৰ মূলতো প্ৰকৃত সত্যৰ পৰিমাণ কমই

শোৱা যাব। জন্ম-নিৰোধ উপায় আৰু ইয়াৰ সম্ভাৱৰ আবিৰ্ভাৱত আৰু আবিষ্কাৰত সামাজিক পাপ-পদ্য, সম্মান-অসম্মান, পৰিত্ৰতা অপৰিত্ৰতা, আত্মমৰ্ষা আদি গুণাগুণৰ ভাৱ মানুহৰ মনৰ পৰা, সমাজৰ পৰা লোপ পাব, এনে ভবা উচিত নহব। মনে মনে পাপ আৰ্চাৰ থকা দৃগৰাকী এগৰাকী মূনিহ-তিৰোতাই ইয়াৰ সদ্বিধা লব, ইমানেই। অসংযমী আৰু অজ্ঞানী লোকৰ অহিত হব ভাবিয়েই এই উপায়ৰ প্ৰশ্ন দিয়া অযুগত হব বুলিলে সত্যৰ প্ৰতি অশ্ৰদ্ধা প্ৰকাশ কৰা হয়।

জন্ম-নিৰোধৰ ব্যৱস্থা জনা আৰু লোৱা দেশত আজিও সংযমৰ বাট বন্ধ হোৱা নাই, কিন্তু নজনা ঠাইত জন্মাভিগত জাৰজ সন্তান আজিও জন্মিছে; দ্ৰুগহত্যা, শিশুহত্যা আজিও হৈছে। আন নহলেও জন্ম-নিৰোধ জ্ঞানৰ বিস্তাৰৰ ফলত ইয়াৰ সংখ্যা বহুতো কমিব বুলি আশা কৰা যায়। আমাৰ মতে ইয়াৰ জ্ঞান-বিস্তাৰত সমাজত মূনিহ-তিৰোতাৰ আত্ম-সম্মানৰ জ্ঞান বাঢ়িব; সামাজিক আৰু পাৰিবাৰিক দায়িত্বৰ দৃষ্টি মেল বৃদ্ধিব; দৃষ্টি দৃষ্টিৰ দ্বাৰা ভবিষ্যত সমাজৰ সৃষ্টিকৰ্তা বুলি বিবেচনা কৰিব; সন্তানৰ জন্মগত দোষৰ বাবে পিতৃ-মাতৃৰ দায়িত্ব স্বীকাৰ কৰি লবলৈ বাধ্য হব, ইয়াৰ ফলত দ্ৰুগহত্যা কমিব, সুস্থ সৱল সন্তান জন্মোৱাৰ সম্ভাৱনা সবহ হব, পাৰি-বাৰিক অসুস্থ অশান্তি কমিব। যোন মিলনৰ উৎখলতাৰ আশঙ্কাত অজ্ঞানতা মহাপাতকৰ বাট মুকলি কৰি থোৱা উচিত নহব। জ্ঞানত প্ৰলোভন বাঢ়িব, এই আশঙ্কাত জ্ঞানৰ পথ বন্ধ কৰা অবিধি হব। ইচ্ছামতে গৰ্ভ-নিৰোধ কৰাৰ কেইটামান উপায় দিয়া হ'ল।

বজোদৰ্শনৰ এসপ্তাহ আগেয়ে আৰু পোন্ধৰ দিন পিছত সহবাস কৰিলে সন্তান জন্মাৰ সম্ভাৱনা কম হয়, কিন্তু ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম হোৱাও দেখা যায়; গতিকেই এই উপায় সুনিশ্চিত বুলি ধৰি লোৱা উচিত নহব। ষিয় দি বা বীৰ্য উৰ্দ্ধগামী হব নোৱাৰাকৈ সহবাস কৰিলে গৰ্ভ হোৱাৰ সম্ভাৱনা কমে বুলি ডাক্তাৰি পদ্ধতিত পোৱা যায়। সহবাসৰ পিছতেই চেচা পানীৰে পিচকাৰীৰ সহায়ৰে যোনি পৰিষ্কাৰ কৰিলে বীৰ্য গৰ্ভস্থ হোৱাৰ সম্ভাৱনা নাথাকে।

যোনি-পিচকাৰি (Douche) দৰবৰ দোকানত পোৱা যায়। পানী থোৱা সাজটো ওপৰত আৰি থৈ মাটিত বহি ববৰ নলী-

ডালৰ মূখ-নলী ভিতৰলৈ দি তাত থকা কল (Stop-cock) মেলি দিলে পানী ভিতৰলৈ গৈ ধুই-পখালি আনিব। এই-বিলাক ধোৱা-পখলাত অসুবিধা পাই বহুতে পৰিসমাপ্ত হবৰ অনতিপূৰ্বেই সগুৰি বহিত কৰি বাজত পৰিতৃপ্ত কৰায়। এই প্ৰথা ফৰাচী দেশত বিশেষ প্ৰচলিত। পুংবীৰ্য স্ত্ৰীৰ শৰীৰত প্ৰবেশ নকৰিলে তাৰ গুণ নাপায়। তদুপৰি পুংবীৰ্য বহিত স্থলন হোৱা অনূভৱ নকৰিলে তিৰোতাৰ নহয় বুলি কয় আৰু তাৰ পৰা তিৰোতাৰ অপকাৰ হোৱা বুলি কয়। স্থলনৰ সময়ত হঠাতে সংযোগ বহিত হলে স্ত্ৰীৰিক দৃষ্টিভাৱে ঘটে বুলি কয় আৰু সময়ত উত্তেজনাৰ আধিক্যত সংযোগ বহিত হোৱাৰ পূৰ্বেই পৰিতৃপ্তি ঘটে ইত্যাদি কাৰণে ইয়ো তিমান নিশ্চিত আৰু উপযোগী উপায় নহয়।

প্ৰশস্ত আৰু সুনিশ্চিত উপায় হৈছে ববৰ লিঙ্গাকৰণ পিন্ধি সহবাস কৰা। এই আবৰণক ইংৰাজীত ফ্ৰেন্চ লেদাৰ (French Leather) বোলে। ইয়াক দৰবৰ দোকানত পোৱা যায়। ই অতিশয় পাতল অথচ টান। পাতল গতিকে স্পৰ্শ-অনুভূতিৰ বিশেষ হ্রাস নহয় আৰু টান গতিকে ঘৰ্ণত সহজে ফাটি নাযায়; অধিকন্তু বীৰ্য তাতে বৈ যোৱাৰ গতিকে গৰ্ভস্থ হোৱাৰ সম্ভাৱনা অলপো নাথাকে। তিৰোতাৰ বা মূনিহৰ ৰোগ থাকিলে অঙ্গস্পৰ্শ নক'বা গতিকে কাৰো ৰোগে কাকো নাপায়। স্পৰ্শানুভূতি কমাৰ আশঙ্কাত কিছুমানে ইয়াক ব্যৱহাৰ নকৰি তিৰোতাই ব্যৱহাৰ কৰা বস্তু ব্যৱহাৰ কৰে।

ইংৰাজীতে ইয়াক (pessary) পেচেষি বা (Rubber womb cap) বোলে। অলপ চেচা কৰিলেই তিৰোতাই নিজে সহজে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিব। বহি বা শূই দুটা আঙুলিৰে চেপা মাৰি ধৰি ভিতৰলৈ সুমাই বহুৱাই দিলেই হ'ল। নিতান্ত নোৱাৰিলে বা আশঙ্কা কৰিলে ডাক্তাৰীৰ এদিন সহায় ললেই ভালদৰে বৃদ্ধি লব পাৰিব। ইয়াত দুখ পোৱাৰ কোনো আশঙ্কা নাই আৰু সহবাসৰ আগেয়ে আৰু পিছতো সবহ পৰ লৈ থাকিলে একো অনিষ্টৰ আশঙ্কা নঘটে, পাচপৰেও সুবিধামতে উলিয়াই ধুই থৈ আকৌ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি, ইয়াৰ উপৰিও নিশ্চয়তাক অতিনিশ্চয় কৰিব খুজিলে Suppositories বা Quinine pessary ব্যৱহাৰ কৰা ভাল হ'ব। এই দৰব ব্যৱহাৰ কৰিলে অলপ পৰতে গলি যায় আৰু তাৰ সংযোগত

জীৱাণু ধ্বংস হয়। বিবাহৰ আদি অৱস্থাত স্ত্ৰী অংগৰ পূৰ্ণতা মোহোৱালৈকে এই দ্ৰব্য (Quinine pessary) ব্যৱহাৰ কৰাই ভাল। সহবাসৰ পিছত পিছকাৰীৰে সাৱধানে ধুৱে অকণো আশংকা নাথাকে। চাবোন ফেনাই লৈ সেই পানীৰে বহুতো গাৰলীয়া ফৰাছী তিবোতাই পৰিষ্কাৰ কৰাৰ ব্যৱস্থা

কৰে, লোণ-পানীৰে ধোৱাৰ ব্যৱস্থাও তাত আছে। সহবাসৰ আগেয়ে এগিলাচ পানীত Boric acid, Hydro-chlorate of Quinine মিহলাই ধুই লব পাৰিলেও ভাল। সহবাসৰ পিছতেই ভালদৰে উঠা বহা কৰিলে বা অলপ জঁপিয়ালেও গৰ্ভাশংকা বহুতো পৰিমাণে নিবাৰণ হয়।

ত্রয়োদশ অধ্যায়

জীৱন-সঙ্গিনী

যিসকল সন্ত-মহন্ত, ঋষি-মুনিয়ে উচ্চ আদৰ্শৰ সাপেক্ষ হৈ সৃষ্টিৰ উদগনি (Sexual urge) জয় কৰিছে বা কৰা উচিত বুলি কয় তেওঁলোকে পুষ্টি-পত্ৰে সুশোভিত বৃক্ষৰ দৰে শ্ৰান্ত পথিকক ছাঁয়া দিব পাৰিব, কিন্তু আশ্রমবাসীক, বড়ুক্ষুক আৰু জগজনক অমৃত ফলৰ পৰা যে বঞ্চিত কৰিব তাত সন্দেহ নাই। বিভিন্ন বৈদ্যুতিক-শক্তিসম্পন্ন দুটা বস্তু সদৃশ আৰু শোভন হব পাৰে, কিন্তু দুয়োটি ক্ৰিয়াহীন। উভয়ৰ সংযোগত কিন্তু দুয়ো বিশেষ শক্তিসম্পন্ন আৰু জ্যোতিষ্মান হৈ উঠে। সেইদৰে আত্ম-সৃষ্টিৰ প্ৰচেষ্টাত জীৱৰ আত্ম-শক্তি বৰ্দ্ধিত হয় আৰু অন্তৰাত্মা পবিত্ৰ আৰু শান্ত হয়।

জীৱ সৃষ্টিৰ লগে লগে মৰম, চেনেহ, ভাগ আদি সঙ্গৰূপে মনুষ্যত্বৰ বিকাশ আৰু বিস্তাৰ সাধন কৰে। অপ্ৰজ্ঞ মৈথুনৰ দ্বাৰাই আশানুৰূপ পৰিতৃপ্তি বা প্ৰজাসৃষ্টি এটাও নহয়। শাস্ত্ৰে সেই দেখিয়েই কৈছে “মৃতমপ্ৰজমৈথুনম”।

সুখ-সন্তান উৎপাদন কৰা বা ধৰ্ম্ম-কৰ্ম্ম স্ত্ৰীক জীৱনৰ সহচৰী কৰি বিপুল আনন্দ উপভোগ কৰা জীৱনৰ মোক্ষ উদ্দেশ্য বুলি ধৰে। কিন্তু কেইজনে সেই বতিৰূপ লালসাৰ তৃপ্তি দীৰ্ঘ-কাল উপভোগ কৰিব পাৰে? কিছুমানৰ বিবাহিত জীৱনৰ

আদিত বিঘাট ঘটে আৰু কিছুমানে আনন্দৰ আতিশয্যত শৰীৰৰ শক্তি সামৰ্থ্যলৈ নাচাই প্ৰকৃতিৰ নিয়ম লঙ্ঘন কৰি শীঘ্ৰে শ্ৰান্ত, ক্লান্ত আৰু বোগগ্ৰস্ত হৈ পৰে। সুবত ব্যাপাৰৰ ন-ন প্ৰকাৰ উদ্ভাৱন কৰোঁতে শক্তিৰ সীমা অতিক্ৰম কৰি পৰিণামত ক্ষোভ আৰু নিবাশাত জীৱন নিয়ায়। পৰিণিত সহযোগত জীৱন আনন্দময় হয়; অতিবিকৃত যৌৱন আৰু পৰমায়ু ক্ষয় হয়, জীৱন বিষময় হয়।

শৰীৰ-তত্ত্ব নজনা গতিকে সহবাসৰ উদ্যোগ পৰ্ব্বতেই বহুতো দুৰ্ঘটনা হোৱা কথা দুয়ো পক্ষৰ পৰা শূন্য যায়।

তিবোতা কেৱল শয্যাশায়িনী বা কামচৰিতাৰ্থত খেলাব পুতলি বা ভোগবিলাসৰ বস্তু নহয়। তেওঁবিলাক আচলতে “পূজাহা গৃহদ্বীপুয়ঃ” অৰ্থাৎ পূজাৰ যোগ্য আৰু গৃহৰ দ্বীপিত স্বৰূপ। ধৰ্ম্ম-অৰ্থ-কাম-মোক্ষ এই চতুৰ্ভুগ সাধনাৰ সহায়-স্বৰূপ। ধৰ্ম্ম-অৰ্থ-কাম-মোক্ষ এই চতুৰ্ভুগ সাধনাৰ সহায়-কাৰিণী, প্ৰজাসৃষ্টিৰ আৰু প্ৰজাপালনৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী। বাই-ভনীৰ প্ৰীতি, মাতৃৰ স্নেহ, বৰ্ণীৰ প্ৰেম মনুষ্যত্ব বিকাশৰ প্ৰধান উপাদান। সেই শক্তিস্বৰূপা জগমোহিনী বৰ্ণীক শিক্ষাশূন্য কৰি গৃহাভ্যন্তৰত অৱবুদ্ধ কৰি পৰিচাৰিকা বা কাম-বিলাসিনী কৰি বথা পাপতেই আজি আমাৰ দেশৰ এনে দুৰ্দৰ্শা। যোঁতয়া-লৈকে লাঞ্ছিত মাতৃজাতিৰ অপমান দূৰ কৰিব পৰা নাযায়, যোঁতয়ালৈকে অনুচৰী স্ত্ৰীক সহচৰী কৰা নহব, বিত্ৰস্ত্ৰী কামপন্নীক যোঁতয়ালৈকে পৰম-শ্ৰদ্ধাপদা সহধৰ্ম্মিণী কৰি লোৱা নহব যোঁতয়ালৈকে আমাৰ উদ্ধাৰ নাই, নিজে শিক্ষা লাভ কৰি তেওঁলোকক উপযুক্ত শিক্ষা দিয়াই মৃত্তিক একমাত্ৰ পন্থা।

সামৰলি

স্ত্রী-শিক্ষাৰ আদিতে তিবোতাৰ লাজ আৰু সম্ভ্ৰমৰ আৱশ্যকতা বিষয়ে বিশেষকৈ কোৱা হয়। শাস্ত্ৰতো আছে "শীলেন প্ৰমদা"। সেই কাৰণে বিয়াৰ পিছত স্ত্ৰীয়ে স্বামীৰ তুষ্টি সাধনত বাজে কাম বিষয়ে নিজৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰা নিতান্ত নিৰ্লজ্জতাৰ কথা বৰ্ণন ভাবে। ইচ্ছাই অনিচ্ছাই স্বামীৰ ইচ্ছামতে সহবাসত সন্মতি দিবই লাগিব; ই অতি হৃদয়হীনতাৰ কাৰ্য্য। পশুৰ সহবাস বৃত্তি সাধাৰণতঃ সুপ্ত থাকে। কালে কালে সেই বৃত্তি জাগৰিত হয়। তথাপিও পশুৰ ভিতৰতো প্ৰবৰ্ত্তাৰ (courting বা wooing) আভাস পোৱা যায়। পাব, কপো আদি চৰাইৰ মিলন যি লক্ষ্য কৰিছে, হাতী, বাঘ আদি জন্তুৰ সহবাস দেখাৰ যাৰ সুযোগ ঘটিছে, তেওঁলোকে এই কথাৰ সত্যতা নিশ্চয় উপলব্ধি কৰিব; কিন্তু জীৱশ্ৰেষ্ঠ শীক্ষিত মনুষ্যৰ সহবাসৰ কালকাল নাই, সময় অসময় নাই। দৰ্শন, স্পৰ্শন, স্মৰণ আদি নানা কাৰণে হঠাতে কাম ভাৱ ওপজে আৰু সেই ভাৱ পাৰিলে তেতিয়াই চৰিতাৰ্থ কৰিবলৈ বিচাৰে। কিন্তু কাৰ্য্য-কাৰণৰ সমাৱেশত স্ত্ৰীৰ ঠিক সেই সময়ত সেইভাৱ নহবও পাৰে। প্ৰবৃত্তি নিজে আধিপত্যৰ আত্মশ্লাঘাত অনিচ্ছুক তিবোতাবে সহবাস কৰা কথা বিৰল নহয়। ইয়াকে স্ত্ৰীবলাৎকাৰ (rape on wife) বুলিব পাৰি। এইদৰে স্বামীৰ দাবী মঞ্জুৰ কৰি পৰৰ ইচ্ছাৰ বশবৰ্ত্তী হৈ চলোতে নিজৰ সঙ্গমেচ্ছা পৰিপুষ্ট বা প্ৰকাশিত হবৰ সুযোগ নাপায়। অনিচ্ছা সত্ত্বেও সন্মতি দি নিলজ্জীৱ হৈ পৰি থাকি স্বামীৰ ইন্দ্ৰিয় চৰিতাৰ্থত সহায় মাৱ কৰে। সবহ দিন বিয়া হোৱা যৈণীৰো সহবাসত এই উদাসীন ভাৱ থকা শূন্য যায়। এই বিষয়ে দোষ কোন পক্ষৰ তাক ভাবি চাই শূন্যৰাবৰ চেষ্টা কোনো পক্ষে নকৰে।

অলপ প্ৰশ্ৰয় দিয়া হলে, নিজ ইচ্ছা অলপ দমন কৰি স্ত্ৰী-বৃত্তি ধীৰে জগাই তুলিবলৈ অলপো চেষ্টা কৰা হলে সেই যৈণীয়েই কামতাকুচকুৰুখাহলতিকাহিল্লোললীলা সুখৰ উল্লেখ ভৰণা তুলি উটুৱাই বৰাই প্ৰেমিক স্বামীক পৰিত্ৰান্ত কৰি দিব পাৰিলেহেঁতেন। নিজৰ যৈণীক ভাল পোৱা স্বামীয়েও বাৰাণনা ভজা দেখা যায়। তাৰ কাৰণ অৰ্থকামী বাবৰ্নিতাই

উত্তেজনাশূন্য হৈও নানা বিধৰ কেলি-কৌতুহলৰ দ্বাৰাই অৰ্থ-দাতাক মোহিত কৰে; কিন্তু স্বামীগতপ্ৰাণা যৈণীয়ে আবেগ-পূৰ্ণ হিয়া লৈও অলপ লাজৰ কাৰণে, অলপ সঙ্কোচৰ কাৰণে, আত্ম-প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰাৰ গতিক স্বামীৰ মনস্তৃষ্টি সাধিব নোৱাৰে। দোষ কেৱল এক পক্ষৰ বুলিলে সঁচা কোৱা নহব। কাৰো দোষ নহলেও দুয়ো দুয়োকে বৰ্জাব ভুলত, ভালকৈ বৰ্জিবৰ চেষ্টাৰ অভাৱত দুটি মধুময় জীৱন লাহে লাহে নিৰাশাত জ'য় পৰি যায়। দোষ ধৰিবলৈ বিশেষ একো নাই, খুজিবলৈ দিবলৈ একো নাই। তথাপিও কিবা যেন দিয়া নাই কিবা যেন পোৱা নাই এই ভাবেই জীৱনৰ উজ্জ্বলতা হৰণ কৰি নিয়ে। অকণমান ভুল, এধানমান ভ্ৰান্তি, এখুদমান উদাসীনতা, এচিকুটমান অৱহেলাৰ কাৰণে কাম-কলা কুশলা কামোদ্গমাদিনী কন্দৰ্পদৰ্পাপহা স্বামী চিত্ত বিদ্রান্তকাৰিণী প্ৰিয়তমা প্ৰশয়িণী হৈ কেৱল বন্ধন-পৰিবেশনিপুণা, গৃহ-পৰিচালনবতা, ভূতানিসুদনা, পৰিজনসমাদৃত গৃহিণী হৈ মন্থৰ গতিত আগ্ৰহ-শূন্য দীৰ্ঘ জীৱন অতিবাহিত কৰে। কিন্তু বসন্তৰ মধুৰ সমাগমত, কলিয়া ভোমোবাৰ সুমধুৰ গুঞ্জন গীতত, কুলিৰ মৌসনা মাতত, মলয়াৰ শীতল পবনত যেনেকৈ পাতৰ কুকুত লুকাই থকা কোমল কলিটি ধীৰে ফুলি উঠি অন্তৰৰ গোটেই সৌন্দৰ্য্য, গোটেই সুগন্ধ, গোটেই মধু উপৰাচি বিলাই দিয়ে, সেইদৰে লাজত জ'য় পৰা, পবনত পমি যোৱা, অজান ভয়ত বুকুৰূপা কণ্ঠ-কণ্ঠ বুলি কব নোৱাৰা আজলী সঁপানীটিক চেনেহ পৰশত বিকশিত কৰি তুলিব লাগিব; প্ৰীতি আৰু প্ৰেমপূৰ্ণ শূৱলা মাতেৰে মৃদ্ধ কৰি সাদৰ সম্ভাষণেৰে মোহিত কৰি, ধীৰে লাজ আৱৰণ আঁতৰাই বুকুত সাতটি ললে বমণীৰ অন্তৰৰ অনন্ত সৌন্দৰ্য্য উন্মাদিত হৈ জগতক দীপ্তমন্ত কৰিব। প্ৰণয় আলিঙ্গনৰ প্ৰেমাস্পৰ্শত অন্তৰ্নিহিত অক্ষয় অমৃতধাৰা উচ্ছ্বাসিত আৰু প্ৰবাহিত কৰি দেহ-মন-প্ৰাণ শীতল কৰি দিব; তেতিয়া দম্পতি জীৱন সাৰ্থক হব; সংগাৰ অক্ষয় আনন্দৰ আধাৰ হব; পৃথিবীত স্বৰ্গ ৰাজ্য স্থাপিত হব।

